

Juli/augustus
2026

Vierklank

Wereldwijd

Elke week opnieuw je kerk inrichten
Migrantenkerk in ons gebouw

Wijken zamelen kaarsresten in
En steunen zo opleidingen in Congo

Leo Koffeman over Paulus
De reizende man van de dialoog

Protestantse Gemeente
Amersfoort

Protestantse Gemeente
Hoogland/Amersfoort-Noord

Wereldwijd

Beste lezer,

"Je zou kunnen zeggen dat de kerk vanaf Handelingen 2 een internationaal gebeuren is," schrijft ds. Martin van Dam op de wijkpagina van de St.-Joriskerk. Dat is precies waarom we ieder jaar een Vierklank hierover maken.

De kerk is wereldwijd aanwezig, wat zien we daarvan terug in Amersfoort? De verhalen liggen voor het oprapen. Habtom Yohannes vertelt over de Ethiopische kerk die op zaterdag in de Johanneskerk huist. Deze kerk 'in diaspora' is verspreid over verschillende delen van de wereld. Dat weerhoudt de gemeente er niet van om hun kinderen het waardevolle van het geloof door te geven. Iedere week moeten ze daarvoor 'het heilige' dat hun kerk compleet maakt opbouwen en weer afbreken, wat een inzet voor je overtuiging! Andere wijken vertellen op hun pagina's ook over migrantenkerken in hun gebouwen, zoals de Chinese kerk in De Brug en de Eritrese kerk in De Bron.

Irene Stok interviewde Amersfoorter Leo Koffeman, en Marianne Vonkeman Leusdenaar Tjeerd de Boer. Beide mannen zijn behoorlijk bereisd, hebben op veel plekken ter opbouw van een wereldwijde theologie dialoog gevoerd, samenwerking bevorderd, onderwezen. Hun ervaringen nemen ze mee naar Amersfoort, waar ze allebei zo nu en dan in het preekrooster achterin Vierklank te vinden zijn.

Riemke Leusink schrijft over het duurzame hergebruik van kaarsen, omgesmolten in de schuur van Reina van Mourik. Vrijwel alle PGA- en

Annemarie Stoffer-Brink
Hoofd- en eindredacteur

PGHAN-kerken zamelen oude kaarsresten in. De opbrengst van de nieuwe kaarsen gaat al jarenlang naar een succesvol onderwijsproject in Congo.

Genoeg te lezen in dit dubbelnummer: het nieuwe project van het PGA-Wereld-diaconaat, een verslag van Aan tafel in de Fonteinkerk en maar liefst twee boekrecensies. PGA-voorzitter Gerard Raven neemt afscheid met een interview, en leverde een artikel naar aanleiding van een mooi lustrum: bij elkaar opgeteld bestaan Drieluik en Vierklank vijftintig jaar!

Gaat u deze zomer ook een stuk(je) de wereld in? Neem de wens van ds. Rolinka Klein Kranenburg dan mee, ze schrijft op blz. 29: "Het kan maar zo dat je ergens deze zomer op Jezus stuit. Verborgen. Ontroerend. Helend. Dat kan op vele manieren, in een ontmoeting met een vreemde, in een kerkje, in de natuur."

Een mooie zomer gewenst.

Hartelijke groet,

Annemarie Stoffer-Brink

AMERSFOORTSE KAARSENMEISJES

Brengen licht in de wereld

DE KRACHT VAN VERHALEN

Vooroordelen raak je kwijt als je in gesprek gaat

UIT HET LAND

Van de Ethiopische kamerling

DE WERELDWIJDE KERK

Interview met Tjeerd de Boer

Voorop een foto van ds. Rein van der Zwan in De Bron die via videoverbinding contact heeft met een gemeentelid dat in Nepal verblijft.

Achterop een foto van het schip met de pijlers, in de kerk Saint-Martin in Chapaize, Frankrijk, door Christophe Finot.

12	Samen aan Tafel in de Fonteinkerk
13	PGA-Werelddiaconaat Care4Nepal
14	Uit de veelheid van geluiden... Stemmen uit nabije media
16- 29	Nieuws uit alle wijkgemeenten
30	Boekbespreking Groter dan ik
31	Boekbespreking De zachte kracht van de aandacht
32	Afscheidsinterview Gerard Raven
34	25 jaar Amersfoorts kerkblad
36	Leren & ontmoeten
38	Kunst, cultuur & muziek
39	Column Ai, die Ai!
40	Familieberichten
41	Column Wereldwijd
42	Kerkdiensten
43	Colofon
44	Dominus vobiscum Gedicht van Joop

COLUMN

Door: Arnoud Looijen

Alle den volcke

Het zendingsblaadje met deze titel rolde vroeger in mijn ouderlijk huis met regelmaat op de mat. De naam van het blad werd later opgefrist tot 'Alle volken.' Het is nog steeds in onze leatuurmand te vinden.

Dit titel verwees naar de laatste verzen van het evangelie van Mattheüs, in die statige oude vertaling, te mooi om niet aan te halen: *Gaet dan henen, onderwijst alle de volckeren, de selve dopende in den Name des Vaders, ende des Soons, ende des heyligen Geests: leerende haer onderhouden alles wat ik u geboden hebbe.*

Alle volken tot leerlingen maken was geen kleine opdracht voor dat handjevol volgelingen van Jezus in Galilea.

"Het is aardig gelukt." Dat zei een docent van me over een andere uitdagende Bijbelse opdracht met wereldwijde gevolgen: *Wees vruchtbaar, word talrijk, vervul de aarde en onderwerp haar...* (Gen. 1:28). Die docent sprak met ironie en pleitte voor ruime aandacht onder christenen voor geboortebeperving en zorg voor de schepping.

Diezelfde docent zou vermoedelijk ook kritisch spreken over zending. Het evangelie werd met grote gedrevenheid verkondigd, tot diep in de oerwouden van Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Maar met de koloniale overheersing, geregeld gelegitimeerd door theologen en dominees, kwam ook veel ellende mee. Lokale culturen, hele samenlevingen zijn door die overheersing onherstelbaar verwoest.

Wie als protestant vandaag leerlingen van Jezus wil maken, moet eerst maar eens aan de slag gaan met zichzelf. De uitwerking van het evangelie over de hele wereld werkt nu omgekeerd aan de dagen van toen. Er is veel te ontdekken in de stemmen die vanuit andere landen tot ons komen. Juist waar verdrukking is, werkt het evangelie door. We zien hoe door vitaal geloof gezonde weerstand wordt opgebouwd.

Dan horen we verhalen die er echt toe doen in onze gespannen en onzekere tijd. Wie overziet nog wat er eigenlijk gebeurt in ons land en in Europa? Hoe filter je uit een modderstroom aan nieuwsberichten een beetje helder water, een betrouwbaar verhaal?

We hebben geloofsverhalen van buiten nodig, als bron en als spiegel. Laten we die hamsteren en aan elkaar vertellen. Ze zijn meer waard dan een noodvoorraad achter het zolderluik. Want gezonde weerstand, dat is precies wat we als kerk en als gelovige in deze samenleving nodig hebben als de druk toeneemt.

Dus: luisteren. En opnieuw leerling worden van Jezus, die onze vrede is. Te beginnen als volk van Nederland.

Door: Riemke Leusink, foto's: Dick Westerveld

Amersfoortse kaarsenmeisjes brengen **licht in de wereld**

Kaarsen voor Mikondo

Politicooloog, beleidsmaker en publicist Kiza Magendane (1992) vluchtte in 2002 met zijn oma uit het door oorlog geteisterde Congo. Na een verblijf van vijf jaar in vier vluchtelingenkampen in Tanzania kwam hij in 2007, met zijn oma, als uitgenodigde vluchteling naar Nederland.

In 2021 schreef hij *Met Nederland in therapie*, een ontroerend en ook confronterend boek over hoe hij als vluchteling hier zijn weg heeft gevonden. In 2007 kwam hij als vijftienjarige terecht in het azc in Amersfoort, tegenover het Dierenpark, waar hij een paar maanden verbleef. Na een tijd in Friesland en Drenthe haalde hij zijn vwo-diploma (2013), en studeerde af als politicooloog. Hij was - geboren in een gemeenschap die de samenleving belangrijker vindt dan het individu - al sinds 2010 actief in het CDA.

In een vluchtelingenkamp in Tanzania was de enige beschikbare lectuur: de Bijbel. De jonge Kiza las die dagelijks en sprak er veel over met leeftijdgenoten. Als hij vertelt over zijn inburgeringstraject en over de vraag hoe hij zich staande wist te houden

in Nederland, valt op dat het steeds mensen uit de protestantse kerken waren die hem steunden. Op Kiza's verzoek gaf 'meneer Jansen van de hervormde kerk in Amersfoort' hem in 2007 een Nederlandstalige bijbel, die Kiza hielp met de taalverwerving: de Franstalige bijbel was hem vertrouwd. Azc-vluchtelingen werden in Amersfoort op zondag opgehaald om een kerkdienst bij te wonen. De preek - uiteraard in het Nederlands - werd voor hen afgedrukt en vertaald in het Frans. Kiza vertaalde die dan weer in het Swahili. In Drenthe kreeg hij onderdak bij een kerkelijk betrokken boerengezin dat hem - zonder enige betaling - als 'zoon' gastvrijheid bood. Hij vertelt hoe het sinterklaasgedicht dat hij daar kreeg hem schokte door de Nederlandse directheid, én ontroerde omdat hij zich gezien voelde.

Vluchtelingenstroom indammen

Vluchtelingen hebben onze steun nodig en krijgen die gelukkig ook, zeker vanuit kerkelijke gemeenschappen. Niemand laat zijn geboorteland achter zonder dringende redenen: vluchteling zijn is altijd een drama. Maar we hebben in Nederland niet onbeperkt plaats voor vluchtelingen. Steeds vaker roepen politici dat we de asielstroom moeten indammen. Maar: hoe dan?

Kaarsen voor Mikondo

Ik sprak hierover met Tineke Westerveld, die vanuit de Fonteinkerk al jarenlang betrokken is bij het project 'kaarsen voor Mikondo'.

Tineke: "Mieke Rang (gepensioneerd docent Frans) uit Steenwijk was jarenlang actief met de begeleiding van asielzoekers. Zij realiseerde zich dat we om de asielinstroom in te dammen onze blik op de situatie in hun thuisland moeten richten. In een land als Congo is het voor jonge mensen moeilijk om een opleiding en werk te vinden. Mieke vroeg zich af: hoe kunnen we kinderen helpen om

Tineke Westerveld (links)

in hun eigen land een bestaan op te bouwen? In 2000 ging zij voor het eerst naar Kinshasa, de hoofdstad van Congo, en raakte betrokken bij het onderwijs. Veel Congolese ouders kunnen het overheidsonderwijs niet betalen, en Mieke ondersteunde scholen waar kinderen van arme ouders met een leeftijd van vijf tot achttien jaar een opleiding kunnen krijgen. Zij richtte daartoe de stichting Vrienden van Mikondo op. Daarbij werkt zij samen met Congolese partners."

Duurzaamheid en toekomstperspectief

Tineke vertelt dat gemeenteleden van de Fonteinkerk al jarenlang restanten van kaarsen verzamelen om daar nieuwe kaarsen van te maken, vanuit oogpunt van recycling, duurzaamheid. Die kaarsen worden vervolgens verkocht. Maar wat doe je dan met die opbrengst?

Tineke: "Een aantal jaren ging de opbrengst van de kaarsenverkoop naar een school in de wijk Kitoko (Kinshasa). Maar na een tijdje Nederlandse steun bleek die school in 2017 geheel uit lokale middelen te kunnen draaien. En dát is waar je natuurlijk naar streeft: je wilt lokale initiatieven een paar jaar een steuntje in de rug geven, met als einddoel dat ze op eigen benen kunnen staan. Mieke had naast Kitoko al contact met Mikondo. Na dat succes van Kitoko ging de Fonteinkerk verder met een school in de wijk Mikondo: La Tulipe, waar 1200 kinderen onderwijs volgen, van kleuters tot eindexamenleerlingen vwo. Veel leerlingen volgen een (gratis) vakopleiding op het gebied van houtbewerking, ict, autotechniek of kleding. Maar ze krijgen ook seksuele voorlichting en leren over sociale omgang. Aan het

eind van hun opleiding krijgen ze niet alleen een diploma, maar vaak ook een gereedschapskist of een naaimachine, zodat ze een bedrijfje kunnen starten. Vooral moeders zitten vaak met tranen in hun ogen als hun dochter daar afstudeert: dat een jonge vrouw nu, met die opleiding, haar eigen leven kan gaan vormgeven is iets wat de vorige generatie nooit heeft gekund."

Hoe wordt de Congolese bevolking hierbij betrokken?

Tineke: "De school is helemaal in Congolese handen. Rijkere Congolezen steunen de school financieel. De docenten verdienen er slechts eenderde van wat ze op een overheidsschool zouden verdienen, maar ze kiezen voor La Tulipe, omdat ze juist deze kinderen - uit de armere gezinnen - goed onderwijs willen geven. Sommige oud-leerlingen gaan er later lesgeven of helpen op een andere manier mee. De directeur is een Congolees, wiens vrouw een baan in Parijs heeft, maar hij is een groot deel van het jaar in Mikondo. De stichting Vrienden van Mikondo denkt mee en ondersteunt financieel, maar de school is helemaal Congolees."

Van Kinshasa naar Amersfoort: hoe produceren en verkopen jullie de kaarsen?

Tineke: "In veel kerken worden kaarsrestanten verzameld, niet alleen in Amersfoort, maar ook in bijvoorbeeld Katwijk, Utrecht (Geertekerk), Deventer, Steenwijk en Maasland. De EO maakt ieder jaar tv-opnamen in een kerk in Wassenaar: dan moeten daar kaarsen branden in alle kroonluchters en die restanten gaan naar ons. We krijgen nog steeds voldoende kaarsrestanten:

dit idee steekt steeds meer mensen aan, ze geven het idee aan elkaar door!

Met een groep van circa negen vrouwen - we noemen onszelf grappend 'de kaarsenmeisjes', maar mannen zijn ook van harte welkom - maken we er nieuwe kaarsen van, in de aanbouw van het huis van Reina van Mourik, die vlak bij de Fonteinkerk woont. Reina stelt die ruimte in de maanden oktober tot december beschikbaar, wat natuurlijk een prachtig aanbod is. De kaarsen worden in verschillende Amersfoortse kerken en op kerstmarkten verkocht. Voor corona verkochten we de kaarsen op zondagen, maar toen dat in de coronatijd niet meer kon zijn we overgegaan op 'goed vertrouwen': ze staan in een groot aantal kerken, mensen kunnen ze meenemen en op een sticker staat hoe ze het bedrag kunnen overmaken. Dat werkt heel goed: mensen vinden het vaak een leuker cadeautje dan een bos bloemen.

Hoe kunnen we dit project nog meer ondersteunen?

Tineke: "Als je jongeren in Afrika op hun eigen benen wilt zetten, is Mikondo een project dat echt zinvol is. Deze ANBI-stichting krijgt door de kaarsverkoop aardig wat geld, maar heeft daarnaast behoefte aan structurele ondersteuning door vaste donateurs. Dus: het zou fijn zijn als PGA- en PGHAN-leden zich als donateur willen vastleggen voor een vast jaarlijks bedrag."

Meer informatie: kijk op www.mikondo.nl, of steun bankrekening NL 37 INGB 0009394095.

Door: Irene Stok

Vooroordelen raak je kwijt als je in gesprek gaat

Leo Koffeman groeide op in Nijkerk, studeerde theologie in Kampen, werd predikant in Kamerik en Nieuwerbrug en later in Oss. Vervolgens verhuisde hij naar Amersfoort om in Leusden bij het Dienstencentrum van - toen nog - de Gereformeerde Kerken te gaan werken met de portefeuille oecumene en dan vooral de internationale contacten waarvoor hij over de hele wereld reisde. "Heb je al een idee wie mijn personage uit de Bijbel is?", vraagt hij lachend.

Oecumene

Eerst vertelt Leo over zijn belangstelling voor oecumene. Dat is al vroeg in zijn leven begonnen. Zijn vader was gereformeerd predikant in Nijkerk. "Tegenover de pastorie stond de rooms-katholieke school. Dat was 'eng'. Wij speelden niet met de kinderen van de bovenmeester van die school. Dat was verwarrend voor mij: 'is dat dan niet iets van ons?', vroeg ik me af. En naast ons woonden hervormde mensen. Die waren vrijzinnig in de ogen van gereformeerden. Maar de buurman droeg een zwart pak. Hoe kon dat? Ik was altijd geboeid en nieuwsgierig naar dat soort vragen. Op het Corderius College heb ik een opstel geschreven over oecumene. Dat zelfverzekerde van de gereformeerden kon ik niet goed hebben." Tijdens zijn predikantschap in Oss ging Leo promoveren in Kampen. Zijn promotie ging over de

katholieke visie op de kerk. "Wat is de kerk eigenlijk? Een instituut, een gemeenschap? In de katholieke kerk lag toen het accent op de kerk als volk van God, er was beweging. Ik zat in Brabant tussen veel katholieke mensen en had daar goede contacten. Met de deken ben ik naar Rome geweest. Ik ben ondergedompeld in de katholieke sfeer, behalve carnaval, daar heb ik nooit aan meegedaan." Terwijl Leo in Oss werkte, gingen

de plaatselijke Hervormde Gemeente en Gereformeerde Kerk samen. Dat was al in 1988, dus voordat de PKN er was. "Oecumene zit helemaal in mijn bloed", zegt Leo er zelf over. En daarna kwam het werk bij het Dienstencentrum, op het gebied van oecumene. Daardoor had en heeft

hij nog steeds veel contacten over de hele wereld. Die contacten werden nog sterker, toen hij ook hoogleraar kerkrecht werd in Kampen.

Eén in Christus

Reizen en oecumene; Paulus is voor Leo de persoon uit de Bijbel die daarbij hoort. "Paulus vind ik een fascinerende man. Er wordt nu minder over zijn brieven gepreikt. Paulus is niet zo populair; de theologie is meer verhalend geworden."

De tekst uit Galaten 3 vers 28 is voor Leo een basistekst: 'U bent allen één in Christus Jezus'. En hij voegt er meteen aan toe: "Paulus is daarin niet in alles consequent, bijvoorbeeld waar hij zegt dat vrouwen niet mogen spreken. Maar ten diepste is Paulus heel inclusief. Mensen zijn één op sociaaleconomisch gebied, wat betreft etniciteit, gender en religie. Iedereen is gelijkwaardig: man, vrouw, Jood, niet-Jood, slaaf, vrije."

Wat Leo ook in Paulus aanspreekt is het

verhaal in Handelingen 17 waarin Paulus in Athene de bevolking toespreekt en vertelt dat hij heeft gezien dat de mensen religieus zijn en een altaar hebben voor 'de onbekende god'. En vervolgens zegt hij dat hij weet wie die god is. "Prachtig hoe hij aansluiting zoekt bij de religie van de Atheners. Dat is slim. Hij had ook kunnen zeggen: 'stelletje heidenen'. Nee, hij kijkt waar hij een aanknopingspunt vindt en daarover gaat hij in gesprek."

Regels zijn dienend

Die gesprekken voerde Leo in zijn werk. Inspelen op de actualiteit is daarin heel belangrijk voor hem. "Dat vind ik leuk. Toen ik in 1989 begon, ging het vooral om contacten met kerken in Oost-Europa en Zuid-Afrika. In november 1989 is de muur gevallen en in februari 1990 kwam Nelson Mandela vrij. Alles veranderde; ik had niets aan de erfenis van mijn voorganger!"

Leo ging regelmatig naar Zuid-Afrika. Daar waren diplomatieke contacten met zwarte en met witte kerken. En er was zending en werelddiaconaat met zwarte kerken. Bij dat alles waren er spanningen. "Ik heb daar meegewerkt aan het samengaan tussen de zwarte en witte kerken. Lokaal lukte de samenwerking soms wel. In die gesprekken ging het om veranderingen en daarbij was sprake van dynamiek en soms was het ook dynamiet. Organisatorisch kwam er een overgangsregeling. Daarin was kerkrecht nodig en dat was mijn vak als hoogleraar. Regels zijn nodig om een proces goed te laten verlopen. Regels zijn dienstbaar. Je moet je eraan houden tenzij het beter is om het anders te doen. Regels zijn er om veiligheid, ruimte en bescherming voor een gemeenschap te bieden." Hierin wordt Leo geïnspireerd door Paulus.

Gesprekken

Gesprekken zijn en blijven voor Leo belangrijk. "Daarin ontmoet je elkaar. Tijdens mijn reizen ging het altijd om

Leo Koffeman: "Prachtig hoe Paulus aansluiting zoekt bij de religie van de Atheners."

de dialoog. Paulus was ook een man van de dialoog; hij was gedreven en fanatiek. Hij ging ervoor; hij ging tot het gaatje. De inclusiviteit van Paulus is daarbij belangrijk. Daardoor zoek je naar de ander en die vind je door het gesprek aan te gaan. Op officiële vergaderingen van de wereldwijde kerk heb ik heel wat gesproken met mensen. Maar de mooiste ontmoetingen waren bij mensen thuis. Dan krijg je een meer persoonlijke relatie en *off the record* hoor je dan mooie verhalen. Bij de Wereldraad van Kerken waren lezingen en dat was boeiend. Maar het echte werk deed ik bij de koffie. Dan sprak ik bijvoorbeeld met iemand uit Myanmar over wat het betekent om christen te zijn in dat land. Door die gesprekken raak je vooroordelen kwijt." Als hoogleraar gaf hij o.a. les aan buitenlandse studenten. Zij konden in hun eigen land vaak geen theologie studeren. "Je hebt dan gesprekken vanuit een hele andere context. Er zijn nog steeds studenten vanuit de hele wereld die hier een jaar theologie studeren. Ik las laatst dat ze op uitnodiging mee kunnen werken aan een kerkdienst en dan bij gemeenteleden kunnen logeren. Dat wil ik met onze kerk doen. Dan kunnen er mensen bij ons logeren zoals ik ooit bij andere christenen kon overnachten. Je gaat in gesprek met andersgelovigen binnen de kerk. Het zijn allemaal mensen die Jezus Christus als Heer erkennen en op een volstrekt andere manier leven en vanuit hun context invulling geven aan hun geloof. Die gesprekken zijn zo waardevol."

Emeritaat

Nu na zijn emeritaat blijft Leo actief in de kerk. Hij begeleidt een gespreksgroep in de Fonteinkerk. "Dat is leuk om te doen. Daarin kunnen mensen hun kwetsbaarheid laten zien." Hij is scriba van de algemene kerkenraad en de wijkkerkenraad geweest, heeft in een beroepscommissie gezeten, was consulent en doet nu de verhuur van de Fonteinkerk. "Ach, ik doe wat er op mijn pad komt." Op die manier blijft Leo reizen en is hij onderweg.

Door: Habtom Yohannes

Uit het land van de **Ethiopische kamerling**

Wie had ooit gedacht dat een Ethiopische kerk uit de Hoorn van Afrika dezelfde kerk zou delen met de vrijzinnige protestanten, remonstranten en doopsgezinden in de Johanneskerk? Vluchtelingen uit het land van de Ethiopische kamerling (Handelingen 8) richtten in hartje Amersfoort hun thuiskerk op. *Hamere-Noh Kidisti Mariam Amersfoort* (Ark van Noach Heilige Maria Amersfoort) is de officiële Ethiopische naam van de migrantenkerk die sinds 2017 op zaterdagmiddagen haar erediensten houdt in de Johanneskerk.

Schoenen uit

Wie op een zaterdagochtend tussen het winkelende publiek naar de Johanneskerk gaat, treft Ethiopische en Eritrese Tewahdo-christenen, uitgedost in witte habesha-kleding. Ze praten op de stoepen rondom de kerk met elkaar tot de dienst begint. In de hal van de kerk nodigen tientallen schoenen in alle maten en kleuren je uit om ook je schoenen uit te trekken. Gods huis mag je niet met schoenen betreden. De Tewahdo's in Ethiopië, Eritrea en in de diaspora houden nog altijd Exodus 3: 1-6 in ere, waarin God tegen Mozes zegt: 'Kom niet dichtbij en trek je schoenen uit. Want je staat op heilige grond.' Wie naar een Tewahdo-kerk gaat, doet er goed aan om geschikte sokken aan te trekken. De Tewahdo's gaan er prat op de enige christelijke kerk te zijn die het oude en nieuwe testament praktiseert. Zo worden reinigings- en spijswetten nog steeds strikt nageleefd.

Het Allerheiligste

Elke vrijdagavond bouwen de Tewahdo's hun 'Heilige der Heiligen', de tabernakel op (*Kidus-Kudusan* of in het Hebreeuws: *Kadosj haKadosjim*). 's Zondags houdt de Johanneskerk de protestantse dienst, dus op zaterdagavond breken ze alles weer af om het ergens in de kerk op te bergen. 'Dit komt omdat wij niet over ons eigen kerkgebouw beschikken,' zegt Getachew Kassa, met een bedrukt gezicht, hij is één van de koster van de kerk. 'Het kost ons veel tijd en energie. En het voelt elke keer alsof je de constante aanwezigheid van God in de kerk verstoort. De glorie van God woont in het Heilige der Heiligen. Gods huis blijft altijd open opdat mensen die kunnen betreden om tot rust te komen, met medegelovigen van gedachten te wisselen, met een priester of monnik te praten of om te bidden. Maar gedwongen door omstandigheden passen wij ons

aan de situatie van de diaspora aan: het constant opbouwen en afbreken van de tabernakel.'

Wierookvrij

Koster Getachew Kassa: 'Na het afbreken van de *Kidus-Kidusan* laten de Tewahdo's de kerk ook wierookgeurvrij achter. Alle ramen open, lang luchten, al dan niet met behulp van soms een luchtverfrisser. Het is alsof elke zaterdagavond een geweldloze beeldenstorm plaatsvindt. Naast het materiaal voor het opbouwen van het Heilige moet veel liturgisch materiaal, ambtsgewaden van de priesters, diakenen en het koor, ergens in de kerk bewaard worden tot de volgende dienst.'

Tabot

Zodra vrijdagavond het kubusvormige Heilige is opgebouwd, rijdt 'Het

Allerheiligste' voor de hogepriester naar binnen. Hierin ligt het altaar waarop het avondmaal wordt voorbereid en een replica van de oorspronkelijke Ark van het Verbond, de Tabot, met de twee tafels met Tien Geboden. Volgens de overlevering ligt de oorspronkelijke Tabot in Ethiopië, waar het christendom in 336 na Christus arriveerde. Deze Tabot zou daar zijn terechtgekomen ten tijde van koningin Scheba en koning Salomo (1 Koningen 10). Als een priester met de Tabot langskomt - een diaken of gewone leek mag deze niet aanraken - dan wenden de gelovigen hun ogen af en buigen in nederigheid voorover.

'Een kerk is pas een kerk zodra een gemeenschap van ongeveer vijftig mensen de beschikking heeft over een Tabot en er, in de diaspora, tenminste één priester en een diaken zijn. Een bisschop komt met de acaciahouten Tabot om de kerk in te wijden, zodat het de status van een officiële Tewahdo-kerk krijgt,' zegt Qesis (priester) Abraham van de kerk in Amersfoort. Hij is één van de jongste, veelbelovende priesters die ook de Nederlandse taal redelijk beheerst. 'Onze kerk kreeg de Tabot tien jaar geleden.'

Identiteit

Een koster die vanaf het begin betrokken is bij de oprichting van de kerk, de heer Fentahun Tilahun uit Apeldoorn: 'Een aantal Ethiopiërs kwam in 2012 bij elkaar en besloot een eigen kerk in Amersfoort op te richten. We vonden de Tewahdo-kerken in Amstelveen en Pernis-Rotterdam te ver. Vooral op speciale religieuze dagen, bij geboorte, doop, ziekte en overlijden, heb je priesters en een kerk nodig. Het versterkt je identiteit, geeft je spirituele kracht in moeilijke tijden en je hebt iets waardevols om door te geven aan de nieuwe generatie die ver van je roots in de diaspora is geboren.

Tewahdo-zijn in Ethiopië is een onderdeel van de natie en samenleving. Maar hier ben je omgeven door een seculariserende samenleving en je bent

maar één van de economisch zwakke minderheden.'

Qesis Abraham vult aan: 'Vanwege toenemende secularisatie veranderen prachtige kerken in een fietsenstalling, hotel of een supermarkt. Misschien heeft God ons deze kant opgestuurd om dit verval te stoppen. Wij proberen onze religie over te brengen op de jonge generatie die hier is geboren of als kind hiernaartoe is gekomen. Dit doen we onder andere door nieuwe diakenen en priesters op te leiden die ook de Nederlandse taal machtig zijn. Wij zijn er nog niet maar de ontwikkelingen zijn hoopvol.'

De kerkrentmeester van de Johanneskerk, Jan Nienhuis, is positief: 'We hebben een goedwillende en zakelijke samenwerking met de Ethiopische kerk. Het ledental van de Johanneskerk slonk en kostenbesparing bleek noodzakelijk. Wij verhuren de Johanneskerk aan verschillende partijen omdat de opbrengst een belangrijk deel is van onze inkomsten.'

Feesten: Timket (Epifanie) en Meskel (Kruis)

De Tewahdo's zijn er trots op dat twee van hun religieuze feestdagen zijn opgenomen in de werelderfgoedlijst van UNESCO. De Amersfoortse Tewahdo-kerk is de eerste in de diaspora die *Timket*, Epifanië, de doop van Jezus Christus, in de buitenlucht in een processie heeft gevierd. Dat gebeurde in 2023 in het bijzijn burgemeester Lucas Bolsius van Amersfoort, vertegenwoordigers van de Raad van Kerken en van de andere oriëntaalse kerken in Nederland. Het tweede feest is *Meskel*, Kruis, een feestdag die uitgebreid gevierd wordt met een metershoog vreugdevuur. Meskel verwijst naar de dag waarop de moeder van de Romeinse keizer Constantijn de Grote, Sint-Helena (circa 248-329), het ware kruis zou hebben gevonden waaraan Jezus stierf. Voor zo'n speciale gelegenheid komen de Tabots van de andere kerken vergezeld van geestelijken en gelovigen uit heel Nederland, Duitsland en België naar Amersfoort.

De Tewahdo-kerk in Amersfoort heeft ongeveer honderd leden, maar het aantal bezoekers is vele malen groter, o.a. vanuit Zwolle, Apeldoorn en Deventer. Naast Amersfoort zijn er Tewahdo-kerken in Pernis-Rotterdam, Amstelveen en Eindhoven. Alleen het kerkgebouw in Pernis-Rotterdam is eigendom van de Ethiopiërs en aangepast aan de regels van de Tewahdo-kerk: aparte ingangen voor vrouwen, mannen en de geestelijken, en een vast 'Heilige' en 'Allerheiligste'. In totaal denken zij ongeveer duizend actieve leden te hebben, en een vele malen groter aantal bezoekers. De Ethiopische Orthodoxe Tewahdo Kerk is met meer dan veertig miljoen gedoopte leden wereldwijd de grootste van de oriëntaalse kerken en, na Rusland, de tweede van de oosters-orthodoxe kerken.

De eerste Ethiopische en (later) Eritrese vluchtelingen arriveerden in Nederland in de tweede helft van de jaren zeventig. Diverse burgeroorlogen hadden en hebben een stroom vluchtelingen naar buurlanden en naar Europa tot gevolg. Sinds de jaren negentig leidde dit tot de opleving van de Tewahdo-kerk in de diaspora als drager van cultuur, identiteit, religie, spiritualiteit en nationale houvast. De Ethiopische vlag wappert altijd fier tijdens religieuze feesten binnen en buiten de kerk. Inmiddels is de Tewahdo-kerk in Europa goed georganiseerd: Nederland als sub-bisdom met officieel vier kerken valt onder bisschop Dionysius die hoofdkwartier houdt in Berlijn. Zijn jurisdictie is Duitsland en omgeving. De rest van Europa is in drie bisdommen verdeeld: London en omgeving, Zweden en omgeving en Italië en omgeving.

*Burgemeester Lucas Bolsius in de Heilig Kruiskerk te midden van de Tewahdo's.
Foto: Habtom Yohannes.*

Dit is een ingekorte versie van een artikel dat eerder verscheen op www.oosterschistendom.nl, geschreven met steun van het Cultuurfonds.

Door: Marianne Vonkeman

Mijn leven is gevormd door **de wereldwijde kerk**

Tjeerd de Boer (1949, Leusden) is decaan van de Foundation Academy, het Amsterdams instituut voor onderwijs in theologie, wereldstudies en mensenrechten. De opleiding richt zich met name op mensen uit migrantengemeenschappen en ongedocumenteerden. Hij was docent Missiologie via Kerk in Actie in Chili, Brazilië en Hongkong. De wereldwijde kerk gaat hem duidelijk ter harte. Vierklank sprak met hem. Hoe hebben zijn vele ervaringen met christenen uit andere delen van de wereld hem gevormd? Wat kunnen wij leren van migrantengemeenschappen? Hoe kijkt hij naar onze eigen kerk in Nederland?

Mijn eigen leven is gevormd door de wereldwijde kerk. Ik trouwde met Kathleen Ferrier. Ze is afkomstig uit Suriname en was destijds docent Spaans en Portugees aan het zendingsinstituut van de kerk. Daar volgde ik haar cursus Spaans in voorbereiding op mijn uitzending naar Chili. Onze oudste zoon is daar geboren. Suriname en Latijns-Amerika hebben een belangrijke rol gespeeld in ons leven. Na terugkeer in Nederland zijn we betrokken geraakt bij SKIN (Samen Kerk in Nederland), het platform van internationale en migrantenkerken. Ik ben ook in Afrika actief geweest toen ik een periode voor een educatieve organisatie werkte. Daar kwamen de jaren aan het seminarie in Hongkong nog bij. Ik heb dus christenen uit veel verschillende landen leren kennen en met hen samengewerkt.

Foundation Academy in Amsterdam

In Amsterdam richtte ds. Samuel Lee de Foundation Academy op. Het was een uitvloeisel van zijn Foundation of Christ-kerk. Samuel Lee is een mooi voorbeeld van internationaal christendom. Hij zag hoeveel ongedocumenteerden, asielzoekers, en migranten geen toegang hadden tot onderwijs en begon toen met deze academie.

Toen we terugkwamen uit Hongkong, ben ik daar actief geworden als decaan onderwijs en geef er ook af en toe les. Studenten komen bijvoorbeeld uit Afrikaanse landen, uit Brazilië en de Filippijnen, daar komen veel huishoudelijke hulpen en au pairs vandaan. Een ontroerend moment is het als ze, als onderdeel van hun studie, hun eigen levensverhaal presenteren. Dan besef je: we zijn allemaal mensen onderweg en God is een God van onderweg.

Het woord 'God' vertalen

De kerk, de Bijbel en het christendom behoren niet toe aan één stroming of gemeenschap. In mijn eerdere werk en ook nu bij de Foundation Academy in Amsterdam, zijn christenen uit allerlei talen en culturen aanwezig. Dan merk je hoezeer het verschil in taal en cultuur uitmaakt hoe je je geloof beleeft en vormgeeft. Of hoe je de Hebreeuwse en Griekse bijbelboeken vertaalt en uitlegt. Neem alleen al het woord voor God. Mag je dat in het Chinees als Tao (de Weg) vertalen, omdat dat het meest lijkt op wat we bedoelen, of is dat woord al teveel ingekleurd door de Chinese traditie? In de Indonesische Bijbel lees je Allah, als er het woord God staat. Maar in Maleisië, een land

*Tjeerd de Boer en Bas Plaisier nemen Nederlandse predikanten mee op kennismakingsreis met Chinese kerken (2015).
Foto: W.J. de Wit.*

Tjeerd de Boer: "Wij, als PKN, zouden ook wel wat meer wereldkerk kunnen zijn."

met een islamitische meerderheid, is het verboden om dat woord voor de christelijke God te gebruiken. Alleen al hoe je de Bijbel vertaalt, zegt iets over je eigen cultuur.

Het evangelie: de bevrijdende kern

Migratie is een belangrijk deel van de bijbelse verhalen. God is een God die meetrekt met zijn mensen. Dat merk je aan de migranten. Het geloof is niet iets voor alleen op zondag, maar voor elke dag, elk moment. Voor hen een belangrijke steun in hun onzeker bestaan. Voor mijzelf, van gewoon gereformeerde huize, was het contact met andere culturen een belangrijke impuls. Voor mij was bidden veel formeler, voor hen spontaan en voortdurend. Bidden is heel gewoon, dat doe je voor van alles en nog wat. Bijbellezen hoort bij hun leven van alledag. Dat beïnvloedde ook mijn eigen geloofsleven. In Chili en Brazilië werd bijvoorbeeld de Bijbel gelezen door de bril van de bevrijdings-theologie. Dan vallen je heel andere dingen op en gaan de verhalen heel praktisch voor je leven. Dan merk je hoezeer het evangelie de bevrijdende kern van de Bijbel is. Dan kijk je ook anders naar de asielzoekers in onze eigen stad.

Veel aandacht van de kerk gaat uit naar eigen problemen. Waarom niet meer gericht op de samenleving? Ik ben lid van de Werkgroep Justitiepastoraat. Dan merk je hoeveel geestelijk verzorgers

kunnen betekenen in de gevangenissen en ook in de krijgsmacht en de gezondheidszorg. Ze worden door de overheid of de instellingen betaald, maar ze zijn vanuit kerken uitgezonden. Toch hoor en zie je daar niet veel van.

Meer samen optrekken

Wij, als PKN, zouden ook wel wat meer wereldkerk kunnen zijn. We verbinden ons via Kerk in Actie met andere gemeenschappen op projectbasis. Dan werken we bijvoorbeeld samen met plaatselijke kerken om iets van de grond te krijgen. Maar deze plaatselijke organisaties zijn geen echte partners. We plannen de projecten niet samen met hen. We zouden meer samen op kunnen trekken.

Begin met diaconaat

Geloof is altijd contextueel: verbonden met je eigen omgeving en cultuur. Als we dat beseffen, worden we minder star in onze opvattingen. Het is mooi hoe in Amersfoort de verschillende kleuren en smaken van het christendom een eigen plek hebben gekregen. Al blijven er natuurlijk pijnpunten bij de onderlinge verschillen tussen kerken. Met name de discussie over homo-seksualiteit en gender is moeilijk in te brengen in een interkerkelijke dialoog.

Dan kun je beter met diaconaat beginnen: samen praktisch dienstbaar zijn aan je samenleving. Daar kun je elkaar echt leren kennen. ●

Op bezoek bij de bijbelschool van Dali, in de provincie Yunnan, China, waar mensen uit veel verschillende bevolkingsgroepen studeren. Ter ere van het bezoek hebben ze hun klederdicht aangetrokken (2015).

Foto: W.J. de Wit.

Door: Teun van Bruggen

Samen aan Tafel **in de Fonteinkerk**

“Wij doen vanavond een avgtje, zoals wij altijd zeggen”, vertelt Wilka Schinkel over Samen aan Tafel bij de Fonteinkerk. Ik prik een vorkje mee samen met mijn vrouw, die zei: “Hierover moet je wat schrijven voor Vierklank.” In meerdere kerken wordt maandelijks een Open Maaltijd aangeboden voor een paar euro.

In de Fonteinkerk serveert men op de derde vrijdagavond in april aardappels, gehaktballen en bloemkool met kaassaus, wortels en sperzieboontjes. Als voorafje zijn er vanaf half zes geanimeerde tafelgesprekken; grappen over en weer en informatie over gezondheid worden uitgewisseld. De gemiddelde leeftijd van de ongeveer vijftig aanwezigen is ruim boven de zeventig jaar. Naaste buurman Martien vertelt op vrolijke toon: “Wij komen hier elke maand eten, wij horen bij het meubilair.” Zijn tafelvriendin aan de overkant lacht mee. Zij ziet er op haar paasbest uit, haar witte opgestoken haar kleurt mooi bij haar witte blouse en lichtblauwe blazer. Trots vertelt zij dat ze de blazer op de Duurzame Ruilbeurs heeft gescoord, die de Fonteinkerk elk half jaar organiseert.

Gastvrouwen Inge en Irma serveren vooraf een glas wijn of jus d’orange. Om zes uur opent Wilka Schinkel het diner met een poëtisch gebed uit het Evangelisch Liedboek waarin “de zachte krachten het uiteindelijk winnen van de kwade machten” uit een gedicht van Marijke de Bruyne. Ondertussen hebben drie vrijwilligers warme buffetschalen vol eten op de trolley gezet en in de lift naar boven gebracht. Trudy, Irma, Inge en Wilka serveren het eten uit. De partners van Inge en Wilka zijn al sinds jaar en dag de afwassers.

Wilka Schinkel vertelt: “We begonnen in januari 2013 met Samen aan Tafel, nadat de Fonteinkerk van een gemeentelid een legaat had gekregen voor een maaltijdproject. Het valt onder de diaconie. Jan Bakhuizen vroeg aan Irma Kroes het project op te zetten. Ik hoorde ervan en bood mijn hulp aan. We wisten dat zoiets ook in de Nieuwe Kerk werd gedaan. We zijn daar eerst gaan kijken, daar is een ruime keuken met een groot fornuis en grote oven. Wij moeten ons behelpen met een kleine oven. Ook wij vroegen hulp en direct waren er vier dames die om vier uur ‘s middags begonnen met aardappelen schillen en groentes te snijden.” Helaas overleed de man van Irma, een heftige tijd voor het project.

“We kopen zelf in en we komen altijd uit met het geld,” vertelt Wilka, die zelf bij de Belastingdienst werkt. “In de begintijd kochten we seizoensgroenten in bij groenteboer Vreeland op de vrijdagmarkt, die altijd een mooie korting gaf. Bij de ambulante

kaasboer kijken we naar bruikbare toetjes.” Wilka weet uit ervaring dat een hoeveelheid voor vier personen genoeg is voor zes ouderen. “We bieden een complete maaltijd aan voor €4 inclusief een glas wijn of sap en als afsluiter een kop koffie en thee.”

In de zomermaanden is er geen Samen aan Tafel maar in september kan men weer komen eten in het Huis van Zuid, elke derde vrijdag van de maand. Zo ook in de Nieuwe Kerk (eerste donderdag van de maand), De Inham (eerste woensdag van de maand), de Adventkerk (elke derde woensdag van de maand) en de Bergkerk (lunch, laatste woensdag van de maand).

“Dat brood dat wij moeten eten om niet verloren te gaan Wij delen het met elkander ons hele mensenbestaan” (Huub Oosterhuis)

Door: Jennie Harmelink

Werelddiaconaat steunt zorg voor allerarmsten **in Nepal**

Binnen de PGA bestaat er een werkgroep Werelddiaconaat. Het werelddiaconaat richt zich op de ondersteuning van wereldwijde diaconale projecten. Deze projecten worden voor twee jaar gekozen en opgenomen in het collecterooster. In 2026 en 2027 ondersteunen we de Stichting Care4Nepal. Care4Nepal bestaat uit een groep medische professionals die zich vrijwillig inzet voor het verbeteren van de revalidatiezorg in Nepal.

Revalidatiecentrum MeRO

Centraal in de aanpak van Care4Nepal staat revalidatiecentrum MeRO in Kathmandu, de hoofdstad van Nepal. MeRO biedt revalidatiezorg aan de allerarmste Nepalezen, die zelf geen toegang hebben tot medische behandelingen of revalidatie. Het gaat om patiënten met uiteenlopende medische problemen, zoals brandwonden, botbreuken na ongelukken, amputaties en hartstoornissen.

MeRO begeleidt patiënten van alle leeftijden: van de voorbereiding op een operatie of behandeling tot het moment waarop zij voldoende hersteld zijn om weer naar huis te gaan. Dankzij de zorg van MeRO krijgen zij de kans om hun leven opnieuw op te bouwen. Care4Nepal onderhoudt nauwe contacten met de directeur van MeRO en met andere medische zorgverleners in Nepal.

Training en begeleiding

Naast het regelmatig meewerken in MeRO verzorgt Care4Nepal medische trainingen en kennisdeling. Daarnaast begeleidt zij vrijwilligers uit Nederland en

organiseert zij inzamelingen en sponsoracties, onder andere voor medische materialen.

Over de stichting

Stichting Care4Nepal is opgericht door professionals met een medische achtergrond en een groot hart voor Nepal en haar bevolking. Vanuit hun diepe betrokkenheid ontstond in 2018 de stichting. Care4Nepal is klein van omvang, maar groot in impact. Het werk in Nepal heeft hen geraakt: hier maken zij écht het verschil.

Samenwerking Werelddiaconaat

"We zijn ontzettend dankbaar voor de steun die wij mogen ontvangen van het Werelddiaconaat. Alle giften gaan direct naar mensen die dat het hardst nodig hebben."

De samenwerking met het Werelddiaconaat van de Protestantse Kerken in Amersfoort loopt voor een periode van twee jaar. In deze tijd worden gemeenteleden regelmatig geïnformeerd over het werk van MeRO en de ervaringsverhalen van Care4Nepal.

Collectemomenten en giften

De eerstvolgende collectes zijn op 13 september en 8 november 2026. Wil je tussentijds doneren? Dat kan ook. Stort je gift op NL201INGB0000139631 ten name van Diaconie Protestantse Gemeente Amersfoort, onder vermelding van Care4Nepal. Of scan de QR-code.

Meer informatie?

Kijk op www.care4nepal.com of volg Care4Nepal op Instagram via [@stichtingcare4nepal](https://www.instagram.com/stichtingcare4nepal).

Door: Henk Dikker Hupkes

Uit de veelheid van geluiden...

Stemmen uit nabije media

De wereld in! - zo luidt het thema van **AdRem** 2026-4, het Remonstrants tijdschrift dat acht keer per jaar verschijnt. Dat raakt aan het thema 'Wereldwijd' van deze Vierklank. Het nummer start met een interview met **Tom Mikkers** (1969), remonstrants predikant en voormalig algemeen secretaris van de Remonstranten, die in 2016 als programmamaker overstapte naar de EO. "Dat idee van de wereld in veronderstelt eigenlijk dat er ook zoiets bestaat als een binnen. Alsof de kerk ergens is en de wereld daarbuiten ligt. Maar zo heb ik het nooit ervaren. Ik begrijp die tegenstelling ook niet zo goed. Theologisch gezien klopt die volgens mij niet. Als je kijkt naar het paasverhaal, dan zie je dat heel scherp. Jezus wordt in het graf gelegd, dat is het moment van binnen. Maar daarna is alles buiten. Het graf is leeg. De boodschap is juist: ga naar buiten, blijf daar niet zitten." (...)

"De stap naar de EO kwam eigenlijk onverwacht. Het aanbod kwam en ik moest beslissen of ik dat wilde doen. In het begin was het best spannend. Er was meteen ophef, zelfs vanuit eigen hoek. Iemand die getrouwd is met

een man en vrijzinnig predikant. Maar wat mij opviel, was dat de leiding van de EO achter me bleef staan. Dat gaf vertrouwen. Wat ik bij de EO vond, was een andere manier van omgaan met het geloof. Minder cerebraal, minder analytisch. Meer gericht op beleving, op warmte. Dat sprak me aan. In vrijzinnige kringen kan het soms heel kritisch worden. Altijd maar analyseren, bevragen, relativëren. Dat heeft waarde, maar kan ook afstand scheppen. Bij de EO vond ik meer directheid, meer eenvoud. Dat betekent niet dat alles daar vanzelfsprekend is. Er zijn zeker verschillen, ook spanningen. Maar de houding is anders. Meer luisterend, minder oordelend."

Het kwartaalschrift **Speling, tijdschrift voor bezinning**, belicht dit jaar op uiteenlopende manieren de paradoxale kanten van maatschappelijke en politieke verschijnselen door steeds twee ogenschijnlijk tegengestelde begrippen samen te nemen. In het eerste nummer 'Kwetsbare macht', waarna nog volgen 'Schaarse rijkdom',

'Gedeelde eenzaamheid' en 'Lichtende duisternis'. Deze jaargang wordt het tijdschrift verluchtigd met werk van de kunstenaar Harrie Gerritz; op het omslag Paradise Rivers uit 2008. **Jan Offringa** (1957) diende als predikant in de Protestantse Kerk in Nederland en een van haar voorlopers vier gemeenten voordat hij in 2024 met emeritaat ging, het kerkelijk pensioen. Hij kijkt er aan de hand van het thema op terug. "In mijn beleving heb je als predikant (...) minstens op twee manieren te maken met 'kwetsbaarheid', samen met 'macht' het kernwoord in dit themanummer. Enerzijds ben je kwetsbaar in de centrale positie die je bekleedt in een kerkelijke gemeenschap. Dat heeft niet alleen met de voortgaande krimp te maken maar ook met andere factoren. Je bent bijvoorbeeld de enige of een van de weinige professionals in een vrijwilligersorganisatie." (...) "In een gemeente heb je een belangrijke positie maar je bent niet de baas. Want in de protestantse wereld ligt de leiding in handen van de kerkenraad. Die is echter niet zomaar de baas over jou en kan je niet strikt voorschrijven wat je moet zeggen of doen. Er is zoiets als de vrijheid van het ambt, en dat geeft predikanten de ruimte niet zomaar mee te gaan in wat anderen willen. Tegelijkertijd dragen zij wel een grote verantwoordelijkheid voor het wel en wee van de gemeente. Iedereen voelt meteen aan dat deze relatie tussen gemeente, kerkenraad en predikant het moet hebben van een zorgvuldige afstemming en dat het zomaar mis kan gaan. Het is, zeker nu de bedrijfstak al decennialang verliesgevend is, een bij vlagen uiterst kwetsbare relatie die van beide kanten om veel wijsheid vraagt."

In **Predikant & Samenleving**, 2026 | #2 een lang interview met **Kees van Ekris**, sinds een jaar de nieuwe scriba van de landelijke Protestantse Kerk in Nederland. Uit de vele thema's die aan de orde kwamen pakten we een gedeelte over zijn recente reis begin dit jaar naar Israël.

Van Ekris: *"Wij waren met een team van zes en hebben vijftig plekken bezocht. Vijftig keer hebben we sterke, gewonde en aansprekende geloofsgenoten gesproken, van beide kanten. Het heeft me existentieel verrijkt én het heeft me innerlijk uit elkaar getrokken. Ik sprak bejaarde Holocaust-overlevers in Jeruzalem die eerst geen Nederlands met me wilden spreken omdat de herinnering aan Nederland nog steeds te pijnlijk is, omdat ze zich zo verraden hebben gevoeld en nog steeds. Ik heb in Oost-Jeruzalem en op de Westbank met bedreigde en geminachte Palestijnen gesproken, verscheurd door de dood van verschillende familieleden in Gaza. Dat raakt je op zielsniveau. We hebben als team voortdurend gepraat en elkaar perspectief verdiept. Je wordt scherper, maar naar verschillende kanten. Simplificaties houden geen stand in deze werkelijkheid. Al die bezoeken fungeren vervolgens als interne gesprekspartner in wat je schrijft en zegt". (...)*

"Het was een voorrecht om met Palestijnse en Joodse leiders te spreken, die over hun eigen trauma's heen konden blijven kijken naar de ander. De weg vooruit zit niet in het terugtrekken op je eigen mening of in het annuleren van de ander maar juist in de ontmoeting met de ander. Een bejaarde Holocaust-overlever vroeg aan me, heel voorzichtig 'jullie hebben

gesproken met Palestijnse kerkleiders; hoe was hun verhaal?' Dat ontroerde me. Die interesse in de ander, en het besef dat we hier alleen mét elkaar uit kunnen komen. De durf om te vragen naar het onrecht en het lijden dat de ander heeft ervaren, en dat dus ook iets met jou te maken heeft."

De Nieuwe Koers is een christelijk opinietijdschrift. Het verschijnt tien keer per jaar. In nr. 5, juni 2026 een boeiend verslag van een gesprek dat de Leidse filosoof Ad Verbrugge had met de Duits-Koreaanse filosoof **Byung-Chul Han**. Han (Seoel 1959) is sinds 2012 als hoogleraar verbonden aan de Universiteit voor de Kunsten in Berlijn. Hij schreef veel boeken over filosofie, cultuur religie en samenleving, waarvan er een aantal ook in het Nederlands zijn vertaald.

Han spreekt over een algehele morele en culturele vervlakking. Volgens Han leven we in een cultuur die uitsluitend gericht is op productie en consumptie, op plat vermaak, snelle clicks, aandacht en geld.

Rituelen bieden houvast in de tijd, bakken af wat eraan voorafging en wat erop volgt, en geven zo structuur aan het leven. Het vertellen van verhalen verbindt ons met elkaar en stelt ons bovendien staat ons te verhouden tot het verleden en een hoopvolle toekomst voor te stellen. Volgens Han heeft de moderne mens zijn vermogen tot aandacht verloren. *"We geloven niet meer in God omdat we niet meer opmerkzaam zijn"*, zegt hij. *"Niet God is dood. Dood is de mens aan wie God zich openbaarde."*

In de **Ongelooflijke Podcast #303** die net voor Pinksteren werd opgenomen doet **Pieter Omtzigt** (52) zijn verhaal over politiek, macht en de leegte van Nederland. In april 2025 trad hij - na 22 jaar Kamerlidmaatschap - terug als partijleider en Tweede Kamerlid van NSC. Ruim een jaar ging hij niet in op verzoeken van journalisten om een terugblik na zijn vertrek uit de landelijke politiek. Hij koos bewust voor een lang gesprek bij de Ongelooflijke om in alle rust zijn verhaal te kunnen doen. Bijna twee en een half uur wordt hij vriendelijk doch beslist ondervraagd door journalist David Boogerd en theoloog Stefan Paas. Welke lessen trekt hij en hoe kijkt hij naar de grotere ontwikkelingen in de wereld, in Europa en natuurlijk in Nederland. Een land dat volgens Omtzigt gebukt gaat onder een spirituele leegte, zonder bezieling. Wie vooral geïnteresseerd is in dat laatste (we zijn tenslotte een kerkblad) moet even doorspoelen naar 1:55:24. Omtzigt: *"Ik zie wel dat jongeren snakken naar zoiets als bezieling, meer dan bij de generatie ervoor die dat al losgelaten heeft. Ik zie het ook in de twee kerken waar ik naartoe ga: de Rooms-katholieke en de Syrisch-orthodoxe kerk (echtgenote Ayfer Koç is Syrisch-Orthodox - red.) Ik zie daar weer jongeren, wat daarvoor heel lang niet het geval was."* Omtzigt legt uit dat zonder een geloof of wereldbeschouwing en een visie op waar we als land naartoe moeten, de politiek blijft steken in de waan van de dag. De Ongelooflijke is te vinden op diverse platforms, o.a. op <https://www.nporadio1.nl/podcasts/de-ongelooflijke-podcast/> Te zien op <https://youtube.com/AxqvtXp-wa8E>

Stadsdominee/ Amersfoortse Zwaan

'Wereldwijd' voelbaar in de Zwaan Amersfoort voor Oekraïne

Het thema Wereldwijd nodigt uit om terug te blikken op de goede start van de Actie Amersfoort voor Oekraïne. Met deze actie hopen we vanuit onze stad een Konvooi van vijf voertuigen met niet-militaire hulpgoederen naar Oekraïne te laten vertrekken, in november.

De aftrap was op 13 juni, in een overvolle Zwaan, met als gastspreker schrijver Tommy Wieringa. Hij reed zelf al zo'n twaalf keer mee met een konvooi, en zijn ervaringen en verhalen maakten diepe indruk. Oekraïne dichterbij halen is wat hem drijft. 'Zij vechten ook voor onze vrede en onze vrijheid. Ze zijn een dapper, veerkrachtig, sterk volk. Maar we moeten ze wel helpen', was zijn boodschap. Daarom mogen we hen onze dankbaarheid en solidariteit laten voelen, bijvoorbeeld door bij te dragen aan deze actie. Voor Wilma Roozenboom, die in mei met het konvooi naar Odessa reed, was dat precies haar motivatie: 'Ik wil iets doen. Oekraïne is dichtbij,' vertelde ze. 'Twee dagen rijden en je staat al aan de grens.'

Er waren ook Oekraïense gasten in de Zwaan. In Amersfoort komen Oekraïners uit de stad en de wijde omgeving elke zondag samen om elkaar te ontmoeten en hun geloof te delen; een drietal van hen was aanwezig. Hun liederen en muziek raakten, net als de Oekraïense melodieën die Kees de Bruijn op zijn cello speelde. Er was ook een veiling.

Alles bij elkaar heeft de middag, naast de indrukwekkende verhalen uit eerste hand, een prachtig startbedrag van € 34.000 opgebracht. We zijn op weg: er is nu al bijna geld voor twee voertuigen. Een heel konvooi bestaat uit vijf voertuigen vol hulpgoederen en kost € 100.000. Helpt u mee om het hele konvooi te kunnen laten vertrekken?

Bijdragen kan door te doneren op NL15 ABNA 0116 0706 84 van Stichting

Protect Ukraine, onder vermelding van 'Amersfoort voor Oekraïne' (ANBI-status), of met deze QR-code.

Pride Amersfoort - Vier de liefde, omarm diversiteit

Op 10 juli viert de stad diversiteit en inclusiviteit, en wij vieren mee. Wees van harte welkom in de Zwaan. Voorafgaand aan de Pride Walk is er om 17.00 uur een korte viering met de stadsdominee, met muzikale medewerking van Kees de Bruijn en Ritchie Lahnstein.

Zomerexpositie in de Zwaan

Van 11 juli tot en met eind augustus is in de Zwaan een expositie te zien van glas-in-loodramen uit de privécollectie van A. Liefkes junior, kleinzoon van Hans Liefkes, die in 1919 het bedrijf Liefkes oprichtte.

Atelier Liefkes bestond van 1919 tot 1988 en was gevestigd aan de Da Costastraat 10 in Den Haag. Het atelier maakte beglazingen in opdracht van kunstenaars, architecten en particulieren, floreerde en had op een gegeven moment achttien werknemers in dienst. Na de oorlog verrichtte het bedrijf veel restauratiewerk, vooral aan kerkelijk glas.

In deze expositie is een klein deel te zien van een bijzondere collectie die nog nooit eerder publiekelijk is getoond. Er is gebrandschilderd glas te zien van de zestiende tot en met de twintigste eeuw, variërend van kerkelijke thema's en dagelijkse tafereel tot familiewapens en 'vrij werk' van atelier Liefkes.

Voor wie van kleur en ambacht houdt, is deze expositie een echte aanrader. U kunt de expositie bezichtigen wanneer de deuren van de kerk open staan - in ieder geval elke zaterdag en zondag van 12.00 tot 15.00 uur.

Amersfoortse Zwaan

Langestraat 61

Stadsdominee

Ds. Marleen Kool

info@stadsdominee.nl

www.stadsdominee.nl

www.amersfoortsezwaan.nl

Voorzitter kerkenraadscommissie

Corrie Buitendijk

(033) 465 01 18

buitendijk.corrie@gmail.com

Rekeningnummer

NL 88 INGB 0009 2253 67 t.n.v.

Stadsdominee PGA

**Elke woensdag van 9.00 tot 9.30 uur
Stiltemeditatie in de Sint Joriskerk. Een
half uur onder de hoge gewelven in de
stille kerk, tijd voor je eigen gedachten en
gebeden. Vooraf opgeven is niet nodig.**

Protestantse wijkgemeente

Adventkerk

Ds. Wim Bos schrijft elke Vierklank een korte overdenking bij een beeld dat een van de tieners van de Adventkerk bij het Bible journalen op zondagavond maakte.

Wereldwijd - voor altijd thuis

Zwaluwen maken een nest in het huis van de Heer (Psalm 84).

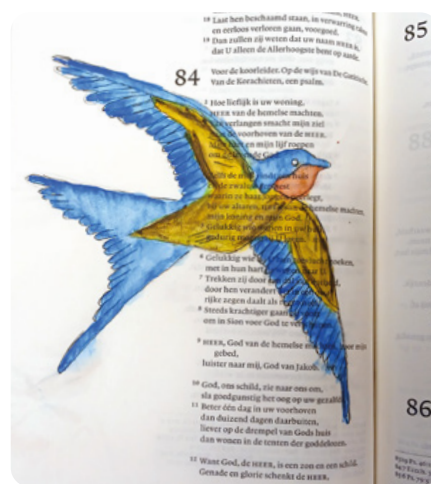
Je kent ze wel van een mooie zomeravond: ranke kleine vluchtige vogels met hun gestroomlijnde vleugels en gevorkte staart. Deze kleine beestjes die nauwelijks enig gewicht in de schaal leggen, zijn in staat duizenden kilometers te reizen. In de herfst vertrekken ze uit ons land om in ongeveer dertig dagen naar hun bestemming op het Afrikaanse continent te vliegen. In het voorjaar keren ze weer terug, vaak ook naar exact dezelfde locatie als waar ze het jaar daarvoor hadden gebivakkeerd.

Zo evenaren zij ons in onze reislust en zijn ze op veel plaatsen bekend. Maar wat ze met ons gemeen hebben is dat ze na vele omzwervingen weer terugkeren op eenzelfde plek. De plek die

wij thuis noemen. Volgens deze psalm nestelen ze zich zelfs in het huis van de Heer en weten ze zich daar veilig. Hoe goed en mooi is het om in het huis van de Heer thuis te zijn en thuis te komen?

We kunnen dit ook betrekken op de reis van ons leven. Vaak een reis met veel omzwervingen, vaak geen kalme reis, maar wel een reis met een vastgesteld reisdoel: ons eeuwige Thuis.

ds. Wim Bos

Onzichtbaar werk in onze gemeente

'Een lichaam is een eenheid die uit vele delen bestaat; ondanks hun veelheid vormen al die delen samen één lichaam. Zo is het ook met het lichaam van Christus.' (1 Kor. 12:12) Een groot aantal van ons zet zich op uiteenlopende manieren in voor de opbouw van onze gemeente. Van vele belangrijke schakels zijn we ons helemaal niet zo bewust. De werker in de kerk die deze maand voor het voetlicht komt vrijwilligerscoördinator Alinda van der Ploeg.

Wat is jouw taak?

Als vrijwilligerscoördinator inventariseer ik de openstaande taken binnen de gemeente. Vervolgens ga ik, samen met anderen, op zoek naar gemeentelieden die deze taken willen vervullen.

Daarbij gebruik ik onder andere de groep Vacaturebank in onze gemeente-app, waarin alle vacatures overzichtelijk staan vermeld.

Wat vind je mooi aan wat je doet?

Ik haal er veel plezier uit om mensen en taken te koppelen. Voor mij is het belangrijk dat mensen zich kunnen inzetten voor taken in de kerk waar ze echt vreugde in vinden. Vaak liggen daar hun talenten. Wat ik ook mooi vind aan deze taak is de verscheidenheid aan talenten die ik voorbij zie komen. In de afbeelding die ik voor de groep Vacaturebank in de app heb gebruikt staat een draadsculptuur van een lichaam. In het lichaam zie je een streng dna van verschillende kleuren. Zo zie

Adventkerk

Ringweg Kruiskamp 74

(033) 472 00 31

www.adventkerk.nl

Predikant

Vacant

Kerkelijk werker

Arnoud Looijen

arnoudlooijen@adventkerk.nl

Scriba

Rob Schuitemaker

scriba@adventkerk.nl

Bankrekening

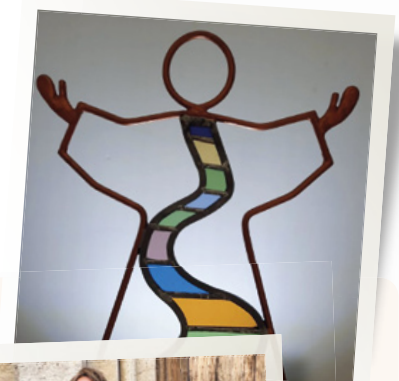
NL 59 INGB 0001 632 147

Kopij wijkpagina

Annemarie Stoffer-Brink

vierklank@adventkerk.nl

Biblejournaling Psalm 84 door Hannah

ik onze gemeente: een verscheidenheid aan mensen met hun talenten, die samen de gemeente vormen en elkaar nodig hebben om één lichaam te zijn. In verscheidenheid én verbondenheid. Aan elkaar gegeven om samen kerk te zijn. Hoe mooi is dat!

Bergkerk

Afscheid predikant

Op 10 mei 2026 heeft de Bergkerk afscheid genomen van ds. Jan van Baardwijk in verband met zijn emeritaat. Zijn gevoel en liefde voor liturgische diensten kwamen ruimschoots terug in de vorm van een heuse Cantatedienst 'Es ist euch gut dass ich hingehe' van Johann Sebastian Bach. De losmaking van de gemeente werd begeleid door ds. Marleen Kool. In zijn verkondiging sprak ds. van Baardwijk over 'Nog een korte tijd en dan zie je mij niet meer' (Johannes 16:16-24). Na de dienst was er ruimte voor ontmoeting, toespraken en gesprek met de kinderen. De stukjes die Jan als predikant geschreven heeft, zijn gebundeld in Onderweg gehoord, waarin hij ook schrijft: 'In vertrouwen, met de goede jaren van de Bergkerk in Amersfoort in mijn bagage, begin ik aan een nieuwe levensfase'.

Foto's: Kim de Jong

Zingen in de Bergkerk

Kerkmuziek speelt in de Bergkerk een belangrijke rol in de eredienst. Voor komend seizoen is er ruimte voor uitbreiding:

- voor de Schola cantorum: een bas
  - voor de Vrouwencantorij: twee alten en een mezzosopraan
- De tweewekelijkse repetities o.l.v. onze

cantor-organist Cees-Willem van Vliet beginnen op maandagavond 30 augustus (Schola) en dinsdagavond 1 september (Vrouwencantorij).

Interesse om mee te doen? Onze contactpersonen, Annemieke Dekker (annemiekedekker@casema.nl) en Henk Ruitenbeek (hruitenbeek@planet.nl) vertellen u graag meer. Zie www.bergkerk.nl en www.muziekopdeberg.nl.

Activiteiten in de zomer: Welkom!

- **Filmmiddag** met High Tea op 22 juli en 26 augustus. Een sfeervolle zomerfilm met aansluitend een High Tea. Opgave bij jvanderbeek74@gmail.com of tel.: 06-14944880. Kleine eigen bijdrage.
- **Zomerconcert** Bach op de Berg op 28 juli (sterfdag van Bach in 1750) met aandacht voor twee 'verloren' vroege werken. Kaarten: www.muziekopdeberg.nl.

Zondag 6 september is de **startzondag** voor de Bergkerk, waarbij we elkaar weer kunnen ontmoeten na de zomer. Het herfst-/winterprogramma wordt dan ook gepresenteerd en de Bergkerk-app wordt formeel geïntroduceerd. Zie het voorlopige herfstprogramma hieronder (bijeenkomsten over geloofsgesprekken worden nog later bekend gemaakt).

Activiteiten in de Bergkerk voor komende maanden, u bent van harte welkom

- 22 juli
14.00 uur Zomerfilm met High Tea
- 28 juli
20.00 uur midzomerconcert op de sterfdag van Bach (1750)
- 26 aug.
14.00 uur Zomerfilm met High Tea
- 6 sept.
12.00 uur Startzondag voor de Bergkerk
- 8 sept.
19.30 uur Film op de Berg, ook op 13 okt., 10 nov.
- 16 sept.
20.15 uur Bewegend lezen, opgave Susanne info@bewegenvanbinnen.nl, ook op 14 okt.

Bergkerk

Dr. A. Kuyperslaan 2, 3818 JC Amersfoort
(06) 13 46 00 22
www.bergkerk.nl

Predikant

Vanaf 10 mei 2026 is ds. Jan van Baardwijk met emeritaat. Het wekelijks spreekuur vervalt. Zie Meldpunt Pastoraat voor pastoraal bezoek bij ziekenhuisopname, overlijden en doop.

Beheerders/verhuur

beheerder@bergkerk.nl
(06) 13 46 00 22

Meldpunt Pastoraat

(06) 19 94 51 39, pastoraat@bergkerk.nl

Scribaat

Dhr. W. T. Peuscher
scribaat@bergkerk.nl

Penningmeester

penningmeester@bergkerk.nl
NL22 INGB 0000 5259 46

Diaconie

NL25 TRIO 0320 8807 29

- 20 sept.
12.00 uur Met de Bergkerk de buurt schoonmaken
- 23 sept.
12.15 uur Bergkerklunch, ook op 28 okt., 24 nov.
- 24 sept.
19.30 uur Leerhuis Nieuwe Testament, door dr. Els van der Wal, ook op 19 nov.
- 6 okt.
20.00 uur Lezing over raakvlak Religie en Cultuur, prof. J. Bloemendal
- 11 okt.
Muziek op de Berg - Cantate middag
- 1 nov.
Muziek op de Berg - Vocaliber een requiem
- 3 nov.
20.00 uur Gesprek op de Berg: prof. dr. R. van Riessen over Emmanuel Levinas
- 2 dec.
14.00 uur Adventbijeenkomst senioren
- 3 dec.
20.00 uur Gesprek op de Berg: ds. Ad van Nieuwpoort n.a.v. zijn boek 'Buig niet. Bijbels tegengif voor nu'

Het Brandpunt

Elke maand stellen we een Brandpunter aan u voor. Met de vraag wat de oecumene voor hem of haar betekent. Deze maand ontmoet je Corrie Borgers

Een gesprek met Corrie Borgers over oecumene en geloof heeft geen aanloopje nodig. Met jeugdige enthousiasme (ze is de tachtig al gepasseerd) maar met een serieuze ondertoon volgt een pleidooi om elkaar vooral in waarde te laten. Corrie: "Geef elkaar de ruimte om eigen keuzes te maken. Ik voel me als ruimdenkend katholiek ontzettend thuis in Het Brandpunt. Maar mijn overleden man ging na onze verhuizing naar Hoogland kerken bij De Inham. Die andere kerkgang heeft ons nooit in de weg gezeten. Geloven is niet iets van instituties maar begint bij ieder mens zelf."

Een bijzondere levensweg

Het geloofsverhaal van Corrie is als een reis langs verschillende geloofstradities. Een zoektocht naar een haar passende spiritualiteit. Ze is opgegroeid in een streng, rechtzinnig hervormd gezin. Via haar man, die predikant was, kwam ze in meer vrijzinnig kerkmilieu. In haar vorige woonplaats IJsselstein leerde ze vervolgens de katholieke kerk kennen. Ze ging zich verdiepen in de achtergronden van de rituelen en de sacramenten en heeft zich daarna laten overschrijven. Corrie: "Ik voel me nog steeds katholiek. Het is jammer dat vrouwen geen priester kunnen worden. Maar ik kan intens genieten van de diepgaande spiritualiteit van het paastridium, voor mij beginnend met het krijgen van een askruisje. Maar ik heb ook verschillende kerststallen en Mariabeelden."

H. Franciscus als bron van geloof

Verder neemt Franciscus een heel speciale plaats in bij Corrie: "Ik word geraakt door zijn radicale eenvoud, de diepe verbondenheid met de Schepping en het zonder compromis werken aan concrete naastenliefde. Dat probeer ik ook zelf in praktijk te brengen. Zodanig dat mijn kinderen zeggen dat ik niet

alles en iedereen hoeft te helpen. En dat ik niet moet vergeten om af en toe ook aan mijzelf te denken. Maar ook daarvoor vind ik inspiratie bij Franciscus. Vorig jaar heb ik een reis gemaakt naar Assisi en dit Tau-kruis (zie foto) meegenomen." Achter staat de volgende tekst:

Accepteer dat je de wereld niet kunt veranderen, maar je kunt wel jezelf veranderen.

Ieder mens is evenveel waard

In Het Brandpunt komen veel idealen samen, voor Corrie. In de vieringen zijn de verschillende geloofstraditie mooi en zorgvuldig met elkaar versmolten. Als Groene Kerk is er voortdurend aandacht voor de Schepping. En er is een diaconie die de armoede wil aanpakken en hulpverleent aan vluchtelingen. Corrie: "Ik vind het fantastisch dat die regenboogvlag daar wappert met VREDE erop. Iedereen en alles in zijn of haar waarde laten. Ongeacht wie je bent of waar je vandaan komt. Ieder mens is evenveel waard. Daar gaat het om."

Paul van Eck

Het Brandpunt

Laan naar Emiclaer 101
3823 EG Amersfoort
www.hetbrandpunt.net

Predikant

Vacant

Ambulant predikant

Berthe van Soest
Berthe.van.soest@hetbrandpunt.net

RK pastor

Josephine van Pampus
Josephine.van.pampus@hetbrandpunt.net

Secretaris Oecumenische Wijkraad

Frank Lether
secretaris.owr@hetbrandpunt.net

Voor aandacht en contact

Willemien Kamphuis, (033) 456 55 15 of
(06) 41 74 09 91

Koster en kerkverhuur

Kees van Dijke
koster@hetbrandpunt.net

Rekeningnummer

NL34RABO0123051800 t.n.v. PG Hoogland/
Amersfoort-N Het Brandpunt

De Bron

De zomermaanden zijn voor veel gemeenteleden van De Bron een periode om er eens op uit te trekken. Ook wanneer je niet meer gebonden bent aan schoolvakanties blijven de lange zomeravonden uitnodigen om eens de eigen woonplaats te verwisselen voor een andere bestemming. In De Bron worden de zondagse vieringen in de zomerperiode samen met De Hoeksteen gedaan, omdat het voor niemand leuk is om tegen lege stoelen aan te kijken in de kerk.

Gemeenteleden Bert en Ina Prinsen reisden diverse keren met een christelijke reisorganisatie naar Portugal. Bert, die al een aantal jaren met emeritaat is, vervulde als standplaatsreisleider pastoraat op de camping. De dominee van De Bron, Rein en zijn vrouw Connie, namen gemeenteleden en andere geïnteresseerden mee op reis langs Bijbelse plaatsen in Israël, de Palestijnse Gebieden, Turkije en Griekenland. Van andere kerkgangers maakten we in de zomermaanden via de kerk-app mee wat ze beleefden. De een deelt een mooie kerk die ze bezocht heeft, de ander een prachtige zonsondergang bij het strand. Zo beleeft ieder de zomer op zijn eigen manier. Veraf en dichtbij.

Verbinding

De wereld intrekken hoeft niet altijd te betekenen dat je zelf ver weg gaat. Soms halen we de wereld in ons gebouw.

Met Pinksteren hadden we een live verbinding via de computer met gemeentelid Sarah Slofstra die toen al een paar maanden in Nepal werkte. En met Anita Hartmann die ingebeld werd vanuit Zwitserland. Vanuit haar woonplaats daar stemt ze via Kerk-tv regelmatig af op de zondagse kerkdienst. Een live verbinding met de directeur van het scholenproject in Mali lukte nog niet, maar al jaren is De Bron via de familie Kramer verbonden met de leerlingen van deze school.

Migrantenkerk

De Philadelphia Church, een migrantenkerk opgericht door mensen uit Eritrea is iedere zondagmiddag voor de zondagse viering in De Bron. Omdat veel leden van buiten Amersfoort komen, duren de dienst en ontmoeting een hele zondagmiddag. Soms ook met samen eten. Deze Pinksterkerk trekt veel tweedegeneratie Eritrese mensen aan. De eredienst heeft vaste

De Bron

Vogelplein 1
(033) 472 81 67, b.g.g. M. de Koning
www.debronomersfoort.nl

Predikant

ds. R.G. van der Zwan
(033) 475 51 58 / (06) 30 42 46 13
predikant@debronomersfoort.nl

Scriba/contactadres

scriba@debronomersfoort.nl

Koster en beheer/verhuur

Mw. M. de Koning
(033) 475 99 41 / (06) 36 20 86 62
koster@debronomersfoort.nl

Wijkkas

NL05INGB0005 0407 29 t.n.v. De Bron

elementen zoals lofprijzing, koorzang, een preek en minstens een kindermoment waar gemeenteleden spontaan aan deelnemen. De kinderen en jongeren spelen een prominente rol. Aan de kinderen wordt voorbeden gevraagd. De voorganger geeft steeds aan een kind die dat wil de microfoon en dit kind geeft een voorbede, soms gevolgd door geklap van instemming. Alle kinderen gaan naar verschillende groepen nevendienst die naar leeftijd zijn ingedeeld. (Groep vier tot zes jaar: Spelenderwijs Gods Liefde Ontdekken, groep zeven tot negen jaar: Samenwerken en Leren en groep tien jaar en ouder: Zelfstandig en Verantwoordelijk Groeien in Geloof.) Oudere tieners leiden deze kindernevendienst. En alles wordt opgenomen en gedeeld via TikTok, Instagram, Facebook en YouTube. Zo komt de wereld op diverse manieren ons leven in.

Protestantse wijkgemeente

De Brug

De Chinese gemeente in De Brug

Al ruim vijftieng houdt de Chinese gemeente een dienst in De Brug op zondagmiddag om 13.00 uur. Er komen veertig tot vijftig bezoekers. Er wordt gesproken en gezongen in Kantonees, Mandarijn en Nederlands. Sprekers worden simultaan vertaald. Als Nederlandse bezoeker kun je dus ook het grootste deel van de dienst volgen. Door de jaren heen, vanaf ds. Vreugdenhil tot nu, zijn de predikanten van De Brug ook uitgenodigd om zo nu en dan voor te gaan in de dienst. Er is een warme band. De gemeente kent naast de zondagsdienst diverse Bijbelstudiegroepen in verschillende talen, diverse gebedsgroepen en een bezoektteam.

Chun Bram To: "Iemand noemde ons kind aan huis in De Brug, en zo voelen we ons ook. We zijn een protestantse kerk met evangelische inslag. We staan in een breder verband met eigen CCGN-gemeenten. Er zijn ook gemeenten in Amsterdam, Zoetermeer, Almere, Maastricht en Eindhoven. We voelen ons dus ook deel van de wereldkerk. Wij zijn gered door Jezus en wij zijn kinderen van God.

In het begin was de samenkomst gekoppeld aan de Chinese school, om de taal levend te houden bij jongere generaties. Dat werkte ook missionair. Vanuit deze school zijn veel nieuwe leden voortgekomen. Nu worden nieuwe leden vooral gevonden door posters te hangen in toko's voor activiteiten en huisbezoek.

Omdat het best lastig is om elke week simultaanvertaling aan te bieden, is het de bedoeling in de toekomst over te gaan op Al."

Als De Brug zijn we blij met deze vaste bewoners van ons kerkgebouw.

Ds. Jaap van der Windt

Een week in het leven met een Groeigroep van de Brug

Met een veertiental leden vormen wij al sinds vele jaren een inspirerende Groeigroep in de Brug. De groep is heel gevarieerd samengesteld met vier echtparen en zes individuele leden en de leeftijden variëren van 38 tot 86 jaar. Mede hierdoor ontstaan er vaak mooie gesprekken.

In het afgelopen seizoen hebben wij achttien sessies gehad waarin wij als leidraad het boekje 'Bidden met Handen en Voeten' gebruikten. Onlangs hadden wij een paar heel mooie belevenissen, zoals met een groot gedeelte van de groep een Emmaüswandeling met inspirerende gesprekken. Ook gingen een paar leden van de groep mee met de mobiele kapel op het Euterpeplein waarbij hele mooie ontmoetingen en gesprekken plaatsvonden. Fijn om zo over ons geloof te praten en over de activiteiten in de Brug te kunnen vertellen.

Op Pinksterzondag was er een heel mooie en inspirerende dienst in De Brug waarin twee leden van onze Groeigroep, Marijke en Lotte, met zes andere leden van De Brug, belijdenis deden van hun geloof.

Op 7 juni vond de afsluiting van het

De Brug

Schuilburgerweg 2

(033) 472 51 09

www.debrugamersfoort.nl

Predikant

Ds. Jaap van der Windt

jaapvanderwindt@debrugamersfoort.nl

(033) 285 35 53

Scriba

scriba@debrugamersfoort.nl

Pastoraat

pastoraat@debrugamersfoort.nl

Wilt u een gesprek met de predikant? Elke woensdagmorgen 9.00-12.00 uur: inloop in De Brug. Of bel (033) 285 35 53 om een afspraak te maken.

Verhuur en beheerder

verhuur@debrugamersfoort.nl

Wijkkas

NL09 INGB 0000 6423 86 t.n.v.

wijkgemeente De Brug

Diaconie

NL40 INGB 0005 0360 25 t.n.v.

Diaconie De Brug

Ledenadministratie

ledenadministratie@debrugamersfoort.nl

Kerkebalans

kerkebalans@debrugamersfoort.nl

Autodienst

autodienst@debrugamersfoort.nl

seizoen plaats, zoals gebruikelijk bij Nan in de tuin, waar wij, samen met de kinderen, met een gezamenlijke maaltijd het seizoen hebben afgesloten en geëvalueerd. Wij zijn blij en dankbaar met elkaar voor alles wat wij mochten ontvangen.

Namens de Groeigroep,

Arie de Boer

Emmaüskerk

Doopdienst

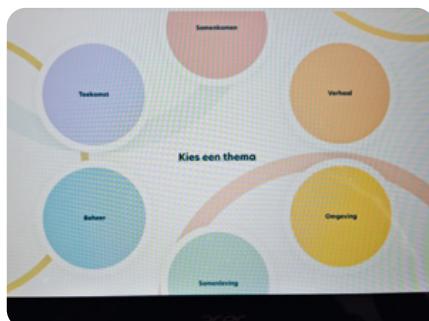
Op 31 mei werd Tyas gedoopt, het zoontje van Randy Poelman en Annelies Brouwer de Koning en het broertje van Marèn. Het was alweer even geleden dat we een doopdienst hadden, dus alle ambtsdragers waren een beetje gespannen: het moest wel goed gaan natuurlijk. En natuurlijk ging het goed. Onder de bezielende leiding van Anna Walsma werd het een vreugdevolle dienst, die door de opgehangen slingers nog een extra feestelijk accent kreeg. Het hoogtepunt was natuurlijk het moment van de doop zelf, waarbij we als gemeente om het gezin van Randy en Annelies heen gingen staan. Zo werd de kleine Ryan als het ware opgenomen in de grote gemeente van Jezus Christus.

Gemeenteberaad in de ballenbak

Op 7 juni hebben we onder leiding van Natascha en met assistentie van een behendig beamerteam onze ideeën en wensen ten aanzien van de kerkzaal geïnventariseerd. Dat deden we in de ballenbak. Figuurlijk natuurlijk: de 'Kerkgebouwenballenbak' is een keuzemodel van de classis Utrecht, bedoeld om gemeenten te helpen nadenken over een nieuwe bestemming of inrichting van hun kerk(zaal). Het model bestaat uit zes thema's met een aantal 'ballen' (opties). Bij het thema 'samenkomen' kan je bijvoorbeeld

kiezen uit de vormen 'gebedshuis', 'huiskamer' of 'heilige ruimte'. Bij elk van de gegeven opties worden dan gemeenten getoond die al voor die vorm hebben gekozen. Zo zie en lees je hoe het er in de praktijk uit kan zien.

Het wijkteam legt de uitkomst van de inventarisatie neer bij Lithos en de architect, zodat zij daar in hun plannen voor de kerkzaal rekening mee kunnen houden. Iets vergelijkbaars doet ook de Keistadkerk - medegebruiker van de kerkzaal. We hopen dat we er goed uitkomen met elkaar en dat we straks kunnen genieten van een verduurzaamde en multifunctionele kerkzaal, die nog steeds vertrouwd aanvoelt.

Gezamenlijke voorbeden in kerk en moskee: het bid-busje in de Soester

In viszaak 'De Soester' van Abdel, schuin tegenover onze kerk, staat sinds kort een busje. Het ziet eruit als een ideeën-busje, maar de tekst op het

Emmaüskerk

Noordewierweg 131, Post: Palmstraat 278,
3812 XM Amersfoort, (033) 461 39 37
www.emmauskkerk-amersfoort.nl

Predikant

ds. Anna Walsma
annawalsma@fonteinkeerk-amersfoort.nl
(06) 23 97 32 84

Scriba

scriba@emmauskkerk-amersfoort.nl

Pastoraal loket

Sierk de Bruin
(06) 86 13 82 92
sierkdebruin1954@gmail.com

Diaconaal werker

Gianni da Costa
giannidacosta@pkn-amersfoort.nl
(06) 16 25 19 95

Bankrekening

NL97INGB0008001259 t.n.v. Emmaüskerk
Protestantse Gemeente

busje luidt: 'Wil jij graag dat er ergens voor gebeden wordt? Schrijf het op een briefje en stop het in deze bus. Wij spreken dat uit tijdens de dienst. In de El Fath moskee (vrijdag) en in de Emmaüskerk (zondag).' Het busje is een idee van een visliefhebber uit onze gemeente. Hij komt regelmatig in de Soester en is onder de indruk van de gemeenschapszin die daar voelbaar is. Er komen mensen van allerlei achtergronden en die maken een praatje met elkaar tijdens het wachten op de kibbeling.

Een sociaal gebeuren, waarin ook Abdel en zijn vaste kracht Angela een belangrijke rol vervullen. Het was daarom niet verrassend dat Abdel meteen voor het idee te vinden was. Het Emmaüs-wijkteam ging ook akkoord en zo is het experiment gestart. We kijken hoe het loopt en gaan het na een aantal maanden evalueren. Misschien vindt u het wat ver gaan, zo'n gezamenlijk initiatief met een moskee. Laat het dan graag even weten aan iemand van het wijkteam.

Koert Jansen

Fonteinkerk

Activiteiten - Wees welkom

- Tot vrij 17 juli Meditatief moment, elke vrijdag van 17.00 tot 17.30 uur; daarna weer vanaf 4 aug.
- 12 juli Overstapdienst
- T/m 30 aug. Expositie van Kunstkring Kattenbroek.

Na jaren zelf rozen uit te delen, ontvingen Louwien en Ria bij hun afscheid een roos van de gemeente als dank voor hun trouwe inzet.

Bezoek Tawid moskee met KIEM

Ontmoeten, kijken en luisteren naar elkaar. Dat stond centraal tijdens ons bezoek met KIEM aan de Tawhid Moskee. We werden warm ontvangen en mochten meekijken in de lessen. De kinderen waren betrokken en stelden mooie vragen. Samen de moskee en de gebedsruimte bezoeken, een plek die voor vrouwen doorgaans niet toegankelijk is, maakte de ervaring extra bijzonder. Het was een waardevolle ontmoeting waarin ruimte was voor nieuwsgierigheid, respect en verbinding.

Kunstkring Kattenbroek exposeert

Tot en met 30 augustus exposeert Kunstkring Kattenbroek in Huis van Zuid. De kunstkring bestaat sinds 1995 en brengt schilders, keramisten, fotografen, beeldhouwers en andere makers samen. Hun werk varieert van neoklassiek tot abstract en modern. De kring verbindt kunstenaars met elkaar en maakt hun werk zichtbaar voor een breed publiek. Leden komen samen om werk te bespreken, elkaar te inspireren en ideeën uit te wisselen. Ze organiseren ook excursies en activiteiten. Zo dragen zij bij aan het culturele leven in Amersfoort. Aan deze expositie doen mee: Harry Albers, Hans Bult, Laura Dinant, Eric Mochel, Ineke van Vliet en Ilona van der Werf-van Zanten. Meer informatie vindt u op kunstkring-kattenbroek.nl.

ToZ maakte zelf muziek

Waarom zingen we in de kerk en sluit dat eigenlijk aan bij jongeren? Met die vragen gingen we bij ToZ op een creatieve manier aan de slag. Jelle en Remko begonnen met een spel vol stellingen. Eens of oneens? Hou je van dezelfde muziek als je ouders? Past muziek in de kerk bij jou? Dat leverde mooie gesprekken op, vooral over muziek die jongeren raakt. Daarna luisterden we naar heel verschillende nummers, van MEAU tot Queen en van Daniël Lohues tot Suzan en Freek. Wat spreekt je aan? De tekst, de sfeer, de boodschap?

Het hoogtepunt volgde daarna. Iedereen schreef een zin voor een kerklied, waarna de blaadjes rondgingen en er steeds nieuwe regels bijkwamen. Zo ontstonden verrassende teksten over geloof, twijfel, vertrouwen en jezelf mogen zijn, soms grappig, soms heel persoonlijk. We maakten er samen een canon van. Die lieten we horen in de kerkdienst: een lied van onszelf, over luisteren, vertrouwen en geloven. Terug te luisteren op de kerk-app.

Een kerklied hoeft dus niet uit een bundel te komen. Het kan ook beginnen

Fonteinkerk

Robert Kochstraat 4, 3817 JM Amersfoort
(033) 461 49 95
www.fonteinkerk-amersfoort.nl

Predikant

ds. Anna Walsma
annawalsma@fonteinkerk-amersfoort.nl
(06) 23 97 32 84

Scriba

scriba@fonteinkerk-amersfoort.nl

Koster

Fahmi Icho
(06) 42 02 84 36
fahmi.icho@hotmail.nl

Wijkdiaconie

NL08RABO0373710259

Wijkkas

NL59INGB0003814259

Verhuur/zaalreservering

Alleen via verhuur@fonteinkerk-amersfoort.nl

met een paar tieners, een leeg vel papier en een goed gesprek.

Op 12 juli is de Overstapdienst. Wij zijn benieuwd naar de muziek die ochtend!

Protestantse wijkgemeente

De Hoeksteen

Een terugblik op vier jaar jeugd-ouderling zijn

Op 18 september 2022 werd ik bevestigd als jeugdouderling van De Hoeksteen. Op zich was ik al actief binnen verschillende jeugdactiviteiten en leek het ambt van ouderling een logisch vervolg. Inmiddels zijn we vier jaar verder en zit mijn eerste termijn er bijna op. 'Ga je door?' werd gevraagd. Ik geloof niet dat ik daar echt over nagedacht heb: Natuurlijk!

De afgelopen jaren waren bij tijd en wijle kneiterdruk, maar ook erg leuk. Regelmatig word ik bedankt door gemeenteleden voor mijn inzet voor de jeugd in de gemeente. Dat is natuurlijk enorm vleidend en lief, maar eerlijk? Het levert mijzelf ook gewoon heel veel op! Zo mocht ik vorig jaar mee met de jongerenreis naar Taizé. Ik mag al jaren mee naar het allerleukste kinder-/tienerkamp ooit: het Jonakamp! Ik mocht een groep 17+ jongeren begeleiden, d.m.v. o.a. de Alphacursus. En een enorm hoogtepunt was daarbij de belijdenisdienst vorig jaar waarin vier van 'mijn' jongeren belijdenis deden. JOKE, 12+ soos, op de achtergrond meedenken met de basiscatechese en de kinderdiensten, het is allemaal enorm dankbaar werk!

Wat wil ik de komende jaren? Dat is natuurlijk een gevaarlijke om toe te vertrouwen aan papier. Want eenmaal uitgesproken ligt er een verwachting. Ik hoop vooral dat ik mag blijven bijdragen aan het groeien en bloeien van het jeugdwerk in de Hoeksteen. Tot slot, wij hebben ongelooflijk leuke kinderen en jongeren in de gemeente. Sluit een keer bij ons aan en doe mee!

Dominique de Jong

Gemeentegezicht

Heyhoi! Mijn naam is Mariska van der Woude. Ik ben 24 jaar oud en woon op mezelf in het bruisende Amersfoort. De Hoeksteen is de kerk waar ik gedoopt ben en waar ik vorig jaar mijn belijdenis mocht doen. Ik heb hier de kans gekregen om te groeien in mijn geloof. Zo heb ik onder andere meegedaan met de Alphacursus en heb ik mij vorig jaar aangesloten bij een Bijbelkring met andere jongvolwassenen uit de gemeente.

Ik mag de kansen die ik heb gekregen om meer te ontdekken over het geloof ook al bijna vier jaar zelf proberen te creëren voor kinderen van groep 1 tot en met 4 als leidster van de Kinderdienst. Deze rol past goed bij mij. Ik ben in het dagelijks leven juf op een basisschool en beleef er onwijs veel plezier aan om mij samen met de kinderen te verwonderen over de Schepping en de goedheid van God. Bij de Kinderdienst besteden we naast het vertellen van verhalen uit de Bijbel en het maken van knutselwerkjes ook regelmatig tijd aan het spelen van spelletjes en we gaan jaarlijks met elkaar op kamp. Door het brede scala aan activiteiten waarbij ik betrokken mag zijn, voel ik mij steeds meer verbonden met de groeiende gemeente van De Hoeksteen!

Mariska van der Woude

De Hoeksteen

Klaartje Donzepad 59
3813 PZ Amersfoort
www.hoeksteenamersfoort.nl

Predikant

ds. Lydia Kansen-Brasz
lydiakansen@hoeksteenamersfoort.nl
(033) 737 0010

Voorzitter

Rita Buijs
voorzitter@hoeksteenamersfoort.nl

Scriba

Ineke van Oosten
scriba@hoeksteenamersfoort.nl

Bankrekening

NL18ABNA0553217135

Nieuwkomers

Met Pinksteren werden de nieuwkomers van het afgelopen jaar gepresenteerd.

De Inham

De Inham

Hamseweg 40
3828 AE Hoogland
(033) 480 51 25
www.inham.net

Predikant

ds. Martin Snaterse
martin.snaterse@inham.net

Secretaris

Arthur de Bruin
secretaris@inham.net

Meldpunt pastoraat

(06) 17 72 27 51
pastoraat@inham.net

Koster en verhuur

Henk Tornij
(06) 41 64 78 10
koster@inham.net

Bankrekening

NL84 RABO 0123005892 Protestantse
Gemeente Hoogland/Amersfoort-Noord

Kopij wijkpagina

vierklank@inham.net

Jolien en Arie in Toraja-land

Wereldwijd geloven

Vorig jaar bezocht Jolien Kok met haar echtgenoot Arie Indonesië. Martin Snaterse sprak haar over haar indrukken van deze reis. "We hadden nog nooit zo'n verre reis gemaakt. Het toeristische Bali lieten we links liggen.

Op Java bezochten we de Borobudur, het grootste boeddhistische heiligdom ter wereld. We waren vooral geïnteresseerd in het land van de Toraja's in Sulawesi. In Makassar bezochten we met onze moslim-chauffeur een grote moskee waar hij tijd nam voor gebed: het geloof zichtbaar en doorleefd! Toraja-land is voor 95% christelijk. Met onze gids bezochten we zijn kerk in Rante Pao. De dienst was in het Toraja, dus we verstonden er niets van. We herkenden wel de zwarte toga van de predikant en sommige melodieën.

De Toraja's kennen een opmerkelijke dodencultuur. De overledenen worden gebalsemd en maandenlang opgebaard in prachtige ceremoniële huizen. Het begrafenisritueel duurt een week en is kostbaar vanwege de vele gasten. Animistische cultuur en christelijk geloof zijn met elkaar verweven. Het offeren van buffels wordt voorafgegaan door een christelijke gebedsdienst.

Praten over het Nederlandse koloniale verleden was niet gemakkelijk. Onze gids benadrukte vooral het goede dat de Nederlanders hadden gebracht. Men heeft veel aandacht is voor de Palestijnse zaak en kiest vanzelfsprekend voor de kant van de slachtoffers en is erg kritisch op Europa's steun aan Israël.

Bij de voorbereiding van de 81e herdenking van de onafhankelijkheid viel me op dat men niet bezig is met het verleden. Indonesië is een modern en groot moslimland dat zich verder wil ontwikkelen. Ik kreeg niet de indruk dat men erg bezig is met de excuses over ons koloniaal verleden. Dat ligt voor de Indische Nederlanders natuurlijk anders. Het perspectief van waaruit je naar de geschiedenis kijkt, is bepalend."

Terugkijken op overstapviering

De viering van 7 juni draaide helemaal om een belangrijke mijlpaal voor vijf kinderen uit onze gemeente. Samen met hen en hun (groot)ouders stonden we stil bij de overstap die ze na de zomervakantie gaan maken naar de middelbare school. Die overstap betekent dat ze niet meer deelnemen aan de kindernevendienst, maar gaan meedoen aan de 12+-groep. Ieder kind werd persoonlijk toegesproken door hun (groot)ouders en kreeg een afscheidscadeautje van de leiding van de kindernevendienst.

De kinderen hadden de viering samen met dominee Martin Snaterse voorbereid. Daarbij lieten ze zich inspireren door het verhaal van de kleine David die de sterke reus Goliat versloeg. In groep 8 behoor je tot de grootsten en oudsten van de school, maar in de brugklas ben je een van de kleinsten en de jongsten.

David laat ons zien dat ook kleine mensen sterk kunnen zijn. Hoe moet je je verweren tegen bullebakken zoals Goliat? Met behulp van interactieve werkvormen gingen de kinderen hierover in gesprek met de mensen in de kerkzaal. Martin Snaterse stond er aan de hand van vijf steentjes bij stil tijdens

zijn overweging. Evenveel steentjes als David bij zich had om Goliat te verslaan.

Elk steentje stond voor één les. David leert ons bijvoorbeeld dat je je eigen talenten moet inzetten. En dat je erop mag vertrouwen dat God achter je staat.

Alisha, Naomi, Anna, Morris en Nora

Nieuwe Kerk

Kerk zijn wereldwijd

Als Nieuwe Kerk ondersteunen we via de diaconie sinds dit jaar Jan-Reindert en Helene. Jan-Reindert is een ervaren klinisch psycholoog. Helene is een ervaren adviseur en manager in de zorg. Sinds 2026 werken ze in Nepal. Ze zijn uitgezonden door hun kerk Vitamine G. In Nepal willen ze met

hun ervaring een bijdrage leveren aan betere zorg voor mensen met een beperking, ziekte of psychische klachten.

Ze ondersteunen een netwerk van klinieken en lokale gezondheidsprogramma's met lokale kerken, vanuit een organisatie die al jarenlang in Nepal actief is op het gebied van gezondheidszorg en ontwikkelingswerk. Helene richt zich op het versterken van holistische revalidatiezorg. Jan-Reindert werkt aan het opzetten van een programma voor psychologische ondersteuning en hulpverlening.

Daarnaast zijn ze ook actief in een programma waarin deelnemers leren hoe ze vanuit het christelijk geloof kunnen omgaan met ziekte, handicap en psychische problemen. Wat betekent geloof als het leven pijn doet? Hoe kun je naast iemand staan met hoop en troost? Mooi dat we als Nieuwe Kerk een kleine bijdrage kunnen leveren aan hun goede werk!

Nieuwe Kerk

Leusderweg 110 Amersfoort
www.nieuwekerkamersfoort.nl

Predikant

ds. Gerard Kansen
(033) 737 00 10
gerardkansen@nieuwekerkamersfoort.nl

Scriba (contactpersoon kerkenraad)

scriba@nieuwekerkamersfoort.nl

Pastoraat

pastoraat@nieuwekerkamersfoort.nl
of bij één van de ouderlingen

Verhuur

Marcel Broekema (06) 340 349 87
beheer@nieuwekerkamersfoort.nl

Kopij voor Vierklank

vierklank@nieuwekerkamersfoort.nl

Even voorstellen...

Elke maand stellen we iemand uit de Nieuwe Kerk voor, die achter de schermen een taak uitvoert. We leggen deze persoon drie vragen voor. Deze keer is de beurt aan **Gerda van Deelen**.

Gerda is 61 jaar jong en al 22 jaar betrokken bij de Nieuwe Kerk. Ze heeft jarenlang meegezongen met het koor van de Nieuwe Kerk. Om gezondheidsredenen lukt dat helaas niet meer. Ze denkt graag actief mee hoe we de roeping van de kerk voor ogen kunnen houden. Voor haar betekent dat openheid voor Jezus Christus en wat hij in mensen wil doen. Ruimte geven aan het vernieuwende werk van de heilige geest. Dat vraagt om een open houding. Alpha Senior was voor Gerda een mooie gelegenheid om hier over te spreken met diverse mensen.

Graag stellen we Gerda drie vragen:

1) Wat maakt jou vooral gelukkig of waarover ben je het meest blij.

Muziek. Een goed gesprek. Tuin. Plantjes. Vlinders. Vogels. Dagelijks in mijn eigen tuin en wekelijks in een park of op de heide of Den Treek. Daar kan ik zelfstandig met de rolstoel naartoe en daar geniet ik volop.

2) Wat hoop je voor de Nieuwe Kerk met het oog op de toekomst?

Ik hoop dat de eenheid in Christus onze gemeente bij elkaar zal houden en zal richten. Dat we ons openstellen voor hoe de Heilige Geest ons wil toerusten voor dienst in de gemeente en daarbuiten.

3) Wat is voor jou het allerbelangrijkste in jouw geloofsleven?

Openstaan en overgave. Leven in vertrouwen. Heel veel dingen loslaten, méér dan wij soms beseffen. Zaken

waar je je druk om maakt maar die eigenlijk helemaal niet zoveel aandacht verdienen. Zo maak je ruimte voor wat God van ons wil. Dan kan je in dankbaarheid doorgeven wat je hebt ontvangen.

Gerda geeft de pen graag door aan **Suzan Letteboer**. De redactie zal contact met haar opnemen!

Jong geleerd = oud gedaan!

Woonzorgcentrum

Nijenstede

In de holte van Uw hand

In Uw hand zijn al mijn tijden,
ligt mijn vreugde én tegenspoed,
wat mij zwaar valt of kan verblijden,
wat mij troost, verwonderen doet.

Al mijn goede en donkere dagen,
in Uw hand zijn zij gevat,
wat in stilte wordt gedragen
of in 't licht mijn reis omvat.

In Uw hand zijn ze geborgen
al de tranen van 't verdriet,
van mijn onmacht en mijn zorgen,
wat geen mede-pelgrim ziet.

Als een parel, kostbaar leven,
in de holte van Uw hand,
dicht bij U: op al mijn wegen
blijft Uw trouw aan mij verwant.

In Uw hand mag ik vertrouwen,
dat Uw Geest in iedere tijd
kracht is waarop pelgrims bouwen:
troost der eeuwen, wijd en zijd!

bij Psalm 31:16
www.keeshoogendoorn.nl

Nijenstede

Andreaskapel, Heiligenbergerweg 84
(ingang Randenbroekerweg)

Geestelijk verzorger

Geke van Schuppen

Voorzitter kerkenraadscommissie

Bart van den Brink
bartvandenbrink@pkn-amersfoort.nl

Vrijwilligerscoördinator

Robrecht Pap
trpap@hotmail.com

Penningmeester

Bert Blankenstijn
bert.blankenstijn@kpnmail.nl
NL96 RABO 0373 7488 33 t.n.v. CvK PG
Amersfoort inz. Andreaskapel Nijenstede

Protestantse wijkgemeente van bijzondere aard

Johanneskerk

Zoals alle kerken heeft de Johanneskerk natuurlijk ook een website. En zoals waarschijnlijk ook bij andere kerken, wordt voor het onderhoud een beroep gedaan op vrijwilligers. Het gevolg daarvan is dat na verloop van tijd de website sleets wordt: de foto's zijn gedateerd en de vormgeving is niet meer je dat. Maar de stap naar het maken van een geheel nieuwe site is moeilijk, onder andere omdat dat voelt als kritiek op degenen die zich er mee bezig houden. En ja, je hebt kritiek, maar daarnaast ook natuurlijk waardering voor al het werk dat al die mensen er al jaren instoppen.

Vorig jaar hebben we gekozen voor een geheel nieuwe website en daarvoor een professional ingeschakeld, en we hebben professionele foto's laten maken. Dat kost wat, maar wat zijn we er blij mee!

Het proces naar de nieuwe website was niet altijd makkelijk. Eerst het

besluit in de kerkenraad om het te doen. Dan een websitebouwer zoeken. Die vraagt dan om je wensen, maar wat zijn je wensen behalve "mooi en informatief". Daarvoor hebben we een werkgroepje in het leven geroepen met mensen die meer ervaren zijn dan ikzelf. We hebben uitgebreid gesproken over de gewenste indeling, de teksten, welke foto's, welke kleuren, welke uitstraling, wat is je boodschap. Het is goed te beseffen dat al dit voorwerk bijna evenveel tijd kost als het bouwen zelf. We hebben bijvoorbeeld gekozen om zo min mogelijk namen te noemen, omdat er veel wisselingen zijn in de taken die vrijwilligers doen. Mensen die informatie willen over werkgroepen of gespreksgroepen, moeten dat doen via de secretaris.

Na goedkeuring door de kerkenraad is de website in april live gegaan.

Laura van Rossum du Chattel, secretaris

Johanneskerk

Westsingel 30, 3811 BB Amersfoort
www.johanneskerk.nl

Predikant

ds. Hannah Westerink
(06) 30 50 65 54
predikant@johanneskerk.nl

Secretaris

Laura van Rossum du Chattel
secretaris@johanneskerk.nl

Penningmeester

NL 83 TRIO 0320 8123 67 t.n.v.
Stichting Johanneskerk.

Beheer

Jan R. Nienhuis
jan.r.nienhuis@gmail.com
(06) 28 36 77 49

St. Joriskerk

Wereldwijd

De leden van de wijkgemeente Sint Joriskerk waaieren deze zomer uit over verschillende vakantiegebieden dichtbij en ver weg. En andersom bezoeken heel wat mensen overal vandaan deze zomer Amersfoort en ook de Joriskerk. We hopen ook op zondag zo nu en dan gasten te verwelkomen en elke dienst staan er speciaal daarvoor ook vrijwilligers en vertalers klaar. Andersom is het ook mooi om elders een kerkdienst bij te wonen op de plekken waar we vakantie houden. Het ritme van de zondag is er wereldwijd en we weten ons verbonden met christenen overal op aarde. In de tijd van Paulus werd er ook gereisd door het Romeinse Rijk en brachten gemeenteleden groeten en post over en weer. Je zou kunnen zeggen dat de kerk vanaf Handelingen 2 een internationaal gebeuren is en daar kunnen we deze zomer ook weer iets van merken.

In juli zijn er nog enkele bijzonderheden wat de kerkdiensten betreft: op 5 juli hopen we een doopdienst te hebben, waar behalve kinderen ook een volwassene wordt gedoopt die daarmee lid wordt van de kerk. Op 12 juli is het afscheid van de Bijbelklas. Tijdens het grootste deel van mijn eigen vakantie zal dominee F.J.K. van Santen uit Leusden zo nodig beschikbaar zijn voor crisispastoraat of een begrafenis. We wensen elkaar een goede zomerperiode toe!

Ds. Martin van Dam

Jeugdleiders in gesprek met ouders

In april/mei hebben we (dominee, jeugdcoördinator en jeugdouderling) twee avonden georganiseerd waarin jeugdleiders en ouders met elkaar in gesprek gingen over 'onze jongeren'. We zijn enorm dankbaar dat er zoveel kinderen en tieners in onze gemeente zijn. We willen hen zien en zij mogen zich geliefd weten. Ons jeugdwerk willen we onder de loep nemen; er zijn prachtige parels, maar ook uitdagingen. Alles wat gedaan wordt voor onze

jeugd, kunnen we onderverdelen in vijf categorieën: gezin en kerk (alles wat op zondag gebeurt tijdens de erediensten), catechese, clubwerk, jeugdpastoraat en geloofsopvoeding. Deze categorieën zijn verbonden aan werkwoorden om te laten zien waar we nadruk op willen leggen..

Er was openheid naar elkaar over de mooie dingen en uitdagingen waar we in het jeugdwerk mee te maken hebben. Samen in gesprek over bijvoorbeeld het spreken over wie God voor jou als ouder is en hoe doe je dat in je gezin, welke Bijbels en dagboekjes je gebruikt, hoe sluit je de dag af met je kind. Het waarom en hoe je op zondag naar de kerk komt, wat is helpend voor je kind/tiener om iets van de preek te onthouden, wat is er nodig voor een clubavond waar met name verbinding en ontmoeting centraal staat (omdat we een streekgemeente zijn en kids wel op elf verschillende basisscholen zitten), hoe connecten we catechisatie en thuis, zodat het gesprek verder kan gaan. Kortom; gesprekstof genoeg! Bemoedigend was de grote opkomst. We zagen ook dat het fysieke contact van de ouders onderling veel toevoegde en dat zeker een vervolg mag krijgen. Ouders konden elkaar bemoedigen en van goede tips voorzien. Deze avonden voldeden aan een enorme behoefte.

De opbrengsten van deze avonden worden t.z.t. met de gemeente gedeeld. We hopen dat de ervaren betrokkenheid en aandacht voor de jeugd niet verslapt, niet in het minst van de mensen die 'onze jongeren' en het jeugdwerk opdragen in hun gebed.

St. Joriskerk

Hof 1

beheerder@sintjoriskerk-amersfoort.nl

<https://sintjoriskerk-amersfoort.nl>

Wijkgebouw

Filaethes

Havik 29

beheerder@filaethes.nl

Predikant

Ds. Martin van Dam

(06) 41 72 73 74

martinvandam@sintjoriskerk-amersfoort.nl

Scriba

Arie de Gelder

scriba@sintjoriskerk-amersfoort.nl

Kopij Vierklank

johannabijvank@sintjoriskerk-amersfoort.nl

Wijkkas

NL47 INGB 0003 6862 41 t.n.v. hervormde wijkgemeente St.-Joriskerk

bartdoek@sintjoriskerk-amersfoort.nl

Werkwoorden

Protestantse wijkgemeente

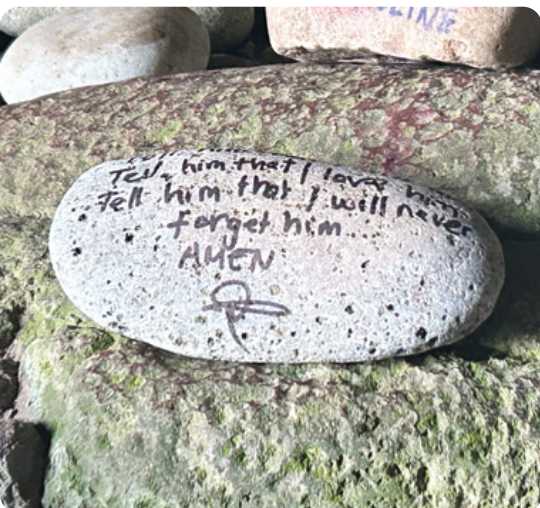
Veenkerk

Op het schiereiland Kintyre in Schotland vindt dagelijks een bijzonder fenomeen plaats. Aan de zuidwestkust van Kintyre zit een eilandje vast, Davaar genaamd. Het bestaat vooral uit veel stenen en rotsen en vogels. En grotten. Het bijzondere is dat je slechts twee keer per dag op dit eilandje kunt komen, namelijk wanneer het tij laag is. Dan valt er een stuk zand droog van ongeveer vijf kilometer.

Eenmaal op het eiland is het nog een hele klauter om aan de achterkant bij een diepe grot uit te komen. En in die grot is op de muur een prachtige afbeelding van de gekruisigde Jezus te zien. In 1887 heeft een lokale kunstenaar deze crucifixion geschilderd. Rondom, of sterker nog, aan de voeten van dit kruis liggen her en der stenen. Op deze stenen staan ontroerende en indringende en persoonlijke teksten en gebeden. Gericht aan Jezus.

Twee jaar geleden bezocht ik Davaar. En ik heb die wandeltocht en het bezoek aan die grot ervaren als een pelgrimage. De wandeltocht over het zand was best pittig, want lopen op zachte ondergrond is zwaar. Om vervolgens als een berggeit over die rotsen heen te klauteren, vroeg ook nogal de nodige skills. Eenmaal bij de grot merkte ik dat ik aarzelde om naar binnen te gaan, ik ben dus even buiten blijven zitten.

In de grot moesten mijn ogen wennen aan het donker. En als in een soort magisch moment, lichtte opeens die lijdende Christus op. Het voelde heel intiem, alleen in die grot met een afbeelding van Jezus aan het kruis. Om me heen las ik de gebeden en teksten op de stenen. Veel gingen over overledenen die hier in deze grot werden toevertrouwd aan Jezus. Het raakte me.

Zoekend naar een pen in mijn tas en met een zojuist gevonden steen, ging ik zitten. En ik schreef dierbare woorden die we elk jaar gebruiken bij Goede Vrijdag.

Tell him that I miss him. Tell him that I love him. Tell him that I will never forget him.

Tranen stroomden over mijn wangen, ik dacht aan mijn vader die datzelfde jaar plotseling was overleden. Ik legde de steen neer en knipoogde naar Jezus. Getroost verliet ik de grot en ik moest nog flink doorlopen om droog over te steken.

Later dacht ik: hoe bijzonder, twee keer per dag is Jezus bereikbaar, benaderbaar zogezegd. Terwijl je weet dat deze altijd in de grot zichtbaar zal blijven. Je moet er wat moeite voor doen, maar dan heb je ook wat. Een heuse ontmoeting met... ja met wat. Ik denk vooral met je eigen verlangens en verdriet, je eigen hoop en twijfel, en die krijgen in die donkere grot, in de intimiteit met die lijdende Jezus opeens de ruimte. En je kunt het achterlaten,

Veenkerk

De Kamers, Wezeperberg 1, Amersfoort
www.veenkerk.nl

Predikant

Rolinka Klein Kranenburg
(06) 55 87 47 38
predikant@veenkerk.nl

Voorzitter wijkraad

Daniëlle (voorzitter@veenkerk.nl)

Secretaris

Jonine (scriba@veenkerk.nl)

Bankrekening

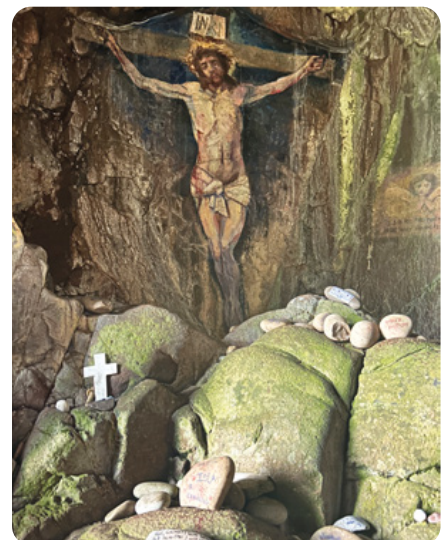
NL29 RABO 0123 0550 91 t.n.v. Veenkerk

veilig ook, want het water wast de weg ernaartoe tijdelijk weg.

Het kan maar zo dat je ergens deze zomer op Jezus stuit. Verborgen. Ontroerend. Helend. Dat kan op vele manieren, in een ontmoeting met een vreemde, in een kerkje, in de natuur. Misschien moet je er wat moeite voor doen, dat is niet erg. Dat maakt de ontmoeting des te waardevoller. Een hele mooie zomer gewenst.

De Veenkerk zal 26 juli, 2 augustus, 9 augustus en 16 augustus samen met Het Brandpunt en De Inham vieren. Check blz. 42 voor meer informatie.

Rolinka Klein Kranenburg

Door: Jos van Oord

God groter dan ons hart

Na het lezen van het boek 'Groter dan ik' van predikant Joost Röselaers en psychiater Esther van Fenema luisterde ik naar het lied van Huub Oosterhuis 'Groter dan ons hart'. Ik liet het vaak zingen in de tijd toen ik predikant was. Het lied raakt me nog steeds.

'Wees niet niemand,' zegt de tekstdichter, maar iemand - iemand die intiem betrokken is bij het leven van mensen, bij vreemdelingen en vluchtelingen, bij allen die hun lot niet kunnen dragen. Het lied zet je direct in het midden van de samenleving, bij wat er speelt en nodig is. Omdat God groter is dan je hart!

In een gesprek met elkaar delen de schrijvers hun visies op het leven en zetten ze direct alles op scherp met de opvatting dat wij verstrikt zijn geraakt in de leugen dat het alleen om onszelf draait. Het gaat niet goed in ons land. Het 'ik' zegeviert. Ze noemen dat zelfs 'het claustrofobische ik'. Het individu is op een voetstuk gezet.

De hoofdmoot van het boek bevat voorbeelden van hoe we voorbij het individualisme 'het grotere dan ik' kunnen oefenen. Het ligt eigenlijk allemaal voor het oprapen. Allereerst de familie als een plek waar je vandaan komt en waar je weer naar kunt terugkeren. Onze honger naar verbinding wordt daar gevoed. Gemeenschapszin kan ook bevorderd worden door politiek, de kerken en door sport. Het hoofdstuk over de natuur als inspiratiebron voor het grotere ik is ook een sprekend voorbeeld. Iedereen kan meevoelen met de gedachte dat we een zijn met de natuur, maar dat we juist die natuur zo opofferen voor ons eigen belang. Ook in het hoofdstuk over de cultuur vinden Joost en Esther elkaar in het delen van persoonlijke ervaringen. 'Kunst opent een ruimte waarin iets kan verschijnen dat groter is dan wijzelf.'

En dan is er nog het hoofdstuk over de dood. Ja, ook de dood hoort in dit rijtje thuis, want eindigheid geeft waarde aan het leven. Dat er aan elk leven een einde komt toont ook de kwetsbaarheid van het menselijk bestaan en tart de maakbaarheid die we in deze tijden zo nastreven.

Het boek eindigt met waar ik deze recensie mee begon: God groter dan ons hart. Alles draait om een God over wie je niets kunt zeggen. Dat niks kunnen zeggen is principieel groter dan 'ik'. Feit is dat we God niet hebben afgeschaft, maar verplaatst naar onszelf. En als wij onszelf tot god hebben gemaakt, dan is er niemand meer waar je even op adem kunt komen. Als het even stormt is er niemand meer om je op de been zetten.

Het boek vraagt om een keuze. Hoe creëer je dat eenheidsgevoel in een samenleving die het collectief heeft leren wantrouwen? Misschien begint het met het erkennen van een pijnlijke waarheid: het individu op zichzelf bestaat niet. We zijn altijd al onderdeel van iets groters, of we dat nu willen of niet. En dan is de vraag of wij ons laten leiden door algoritmes, angst en afgunst of door die grotere verbanden als familie, kerk, politiek, cultuur en natuur. En door God die als een kracht is 'die groter is dan de optelsom van ons brein, ons lichaam, ons bestaan'.

Het is een mooi persoonlijk gesprek tussen Joost en Esther. Een fijn boek om door te praten over verbanden die voorhanden zijn en voor een exodus zorgen uit het claustrofobische ik.

Het boek is uitgegeven bij Prometheus Amsterdam (2026). ●

Door: ds. Martin Snaterse

Het sacrament van de aandacht

In deze tijd van ontworteling, polarisatie en afleiding door (sociale) media en geweld is de stem van Simone Weil actueler dan ooit.

Als ik bij de kleinkinderen ben, probeer ik zo min mogelijk op mijn telefoon te kijken. Heel moeilijk is dat niet want ze vragen alle aandacht. "Oop, kom je met de lego spelen?"

In een ingezonden stuk van 2 juni in De Volkskrant doet Hans Schnitzler de oproep: "Verban de smartphone uit de Tweede Kamer." Al die aan hun schermjes gekleefde volksvertegenwoordigers zijn een belediging. "Een gezonde democratische dialoog kan het niet zonder aandacht voor de ander." Schnitzler verwijst in zijn pleidooi naar de Frans-joodse denker Simone Weil (1909-1943) die aandacht 'de meest zeldzame en pure vorm van gulheid' noemt.

Over die aandacht bij Simone Weil hebben Govert Jan Bach en Wim van der Mark een mooi boekje geschreven. Bach en Van der Mark, jarenlang werkzaam geweest in GGZ en onderwijs, ontdekten dat niet diagnoses, cijfers en protocollen helend werken, maar aandacht. Aandacht schenken aan iets of iemand betekent dat je als het ware jezelf wegschenkt. Je probeert je eigen presentie in te nemen vanuit de wens om de ander ruimte te geven om te gedijen.

Simone Weil leefde die aandacht op een radicale manier. Uit solidariteit met de uitgebuite arbeiders stopte ze met lesgeven en ging in de fabriek werken. Gevlucht naar Engeland in WOII zet ze zichzelf op rantsoen uit meeleven met soldaten aan het front. Je zou dit ongezonde identificatie kunnen noemen. Toch zijn haar keuzes geen pathologie, maar radicale dienstbaarheid. Haar activisme is een uiting van navolging van Christus die haar in mystieke ervaringen nabij was gekomen. Niet voor niets werd ze maar één jaar ouder dan haar laatste en grootste voorbeeld, Jezus Christus. Haar klasgenote Simone de Beauvoir noemde haar 'een vrouw met een kloppend hart voor de hele wereld'.

Aandacht is een spirituele levenshouding. Aandacht is een sacrament. Denk dan niet aan heilige handelingen in een religieuze setting, maar aan een geschenk dat we allemaal in ons hebben. Met aandacht luisteren en spreken, kijken met gulle aandacht. Door met aandacht naar een wiskundig probleem of een gedicht te kijken, doorzien we de waarheid ervan. Door met aandacht te bidden, maken we onszelf leeg en open voor God. Elke keer dat je werkelijk aandacht schenkt, breek je een stukje kwaad af in jezelf, aldus Weil.

Het boekje is een heldere inleiding in het leven en denken van een inspirerende vrouw. En het kan niet anders dan dat je meer aandacht zal schenken aan je medemens, aan de schepping, aan God. Een inspirerend boekje over zoeken naar het goede en het ware. Wat je aandacht geeft, groeit. Een goed tegengif tegen krachten 'waar de ziel geen behoefte aan heeft'.

De zachte kracht van de aandacht, Over de aandachtsleer van Simone Weil. Govert Jan Bach & Wim van der Mark, uitgeverij IJzer, 80 pag. €16,50. Verkrijgbaar bij de lokale boekhandel.

Devotie aan de Algemene Kerkenraad komt tot een eind

Een interview met oud-voorzitter Gerard Raven

Voor Gerard Raven voelde het afgelopen jaar als een proces van loslaten. Na acht jaar nam hij in juni afscheid van de Algemene Kerkenraad (AK). In dit interview een inkijkje hoe Gerard naar de rol als voorzitter kijkt, wat hem bijblijft en welke uitdagingen momenteel spelen.

Lukte het je de afgelopen maanden om langzaam los te laten?

“Dat is iets makkelijker om te doen als je het al eens hebt geoefend. Eerder was het voor mijn pensioen, het afscheid van mijn werk bij Museum Flehite. Dit keer merk ik meer rust in het proces. Ik kijk uit naar het volgende hoofdstuk.”

Hoe was het om voorzitter te zijn van de AK?

“Als voorzitter van de AK is het belangrijk om te weten van de verschillende contexten waar de kerk binnen fungeert. Ik was in 2018 nogal verbaasd dat men mij vroeg, maar adviseurs hielpen me over de drempel. Zo nam ik het stokje over van Harm Dane, die mij de tijd had gegeven om er goed in te komen. Ik dacht toen al zicht te hebben op de vraagstukken van de kerk, maar ze bleken vaak complexer dan ik dacht.

Dat maakt een rol als voorzitter heel veelzijdig. Je bent bezig met informatie verzamelen en informeert waar de wijkgemeenten mee bezig zijn. Bij ontwikkelingen dacht ik er veel over na. Ik wilde weten hoe het zat. Maar ik kon het loslaten als ik merkte dat iemand het in de hand had.”

Wat zijn voorbeelden van complexe onderwerpen?

“Het lastige is om in te schatten hoe complex iets is. Sommige dingen vallen mee, ook al zie je ertegenop. Andere vraagstukken als een intern

meningsverschil of samenwerking met andere kerken en instellingen zijn juist veel ingewikkelder dan ze lijken. Dat maakt het werken voor de wijkgemeentes zo interessant. Het is lastig, alles raakt aan iets anders. Er zijn veel verschillende smaken en meningen in de PGA. Maar juist dat maakt het ook inspirerend!

Zelf vind ik het over het algemeen fijn om door te pakken. Maar dat kon lang niet altijd. Als een vraagstuk complex is moet je echt aan het proces denken.

Dat heb ik ook moeten leren: in kaart brengen

wat er speelt, waarom en hoe precies. Dan kon daarna iemand het oppakken in het moderamen, of ik sprong in."

Hoe ging jij om met de diversiteit van de PGA?

"De AK is leidend, maar is niet de baas. Wat dat betreft zijn we echte protestanten. We willen als wijkgemeenten alles zelf kunnen bepalen. Het was mijn rol als voorzitter om te initiëren en stimuleren. Als je ziet hoeveel de wijkgemeenten verschillen, dan kan ik niet anders dan concluderen dat we uiteindelijk ontzettend saamhorig zijn. Het is vrij uniek dat we zo'n goede sfeer behouden, ook al lopen we onderling uiteen in mening en mogelijkheden."

Op welke mooie zaken kun je terugkijken?

"Vooral op de samenwerking met de Protestantse Gemeente Hoogland/ Amersfoort-Noord (PGHAN): de fusies tot *Vierklank* en het kerkelijk bureau. Maar ook op de kwaliteit van ons kerkblad, de diaconale projecten, de stadsdominee... Eigenlijk ben ik trots dat we in die acht jaar zoveel voor elkaar hebben gekregen. We zijn rijk gezegend."

Welke ontwikkelingen zie je binnen de PGA?

"Ik ben benieuwd naar de toekomst van de wijken. Kunnen we over tien jaar alle huidige wijken in de lucht houden? Financieel of juist bestuurlijk? We hebben gezien dat dat bij de Emmaüskerk niet lukte, en dat een fusie met de Fonteinkerk een sympathieke oplossing was.

Een ander vraagstuk is ons perspectief op missionair werken, het tweede spoor. Waarbij het eerste spoor zich richt op kerkleden, organiseren we als PGA ook bezinnings-avonden over onze missionaire opdracht, het tweede spoor. Er komt er weer één in oktober, waar de wijkgemeenten ook

*Oud-voorzitter van de Algemene Kerkenraad van de PGA Gerard Raven:
"De kunst is om niet stil te blijven staan, maar om de veranderingen te begeleiden en mensen vast te houden."*

de kans krijgen om ideeën en standpunten uit te wisselen over presentie in de woonwijk. Hoe kunnen we van elkaar leren?

Binnen dat perspectief op missionair werken is ook de toekomst van het project Stadsdominee een belangrijk punt. Gaan we daarmee verder? Of richten we het anders in? Zelf geloof ik in een beroepsmedewerker die missionair aanjaagt. Het vraagt namelijk veel investering om actief zichtbaar te zijn in de stad."

Nu is het tijd om het stokje door te geven aan ds. Arjan Plaisier.

"Ja, en daar heb ik veel vertrouwen in! Hij is tweemaal predikant geweest in De Brug, scribe van de landelijke PKN en lid van ons moderamen toen we aan de toekomstvisie werkten. Het voelt daarom goed om de zaken aan zo'n vertrouwd persoon over te dragen."

Wat wordt de grootste uitdaging voor hem?

"Met nieuwe mensen verandert de dynamiek. Dat zal gebeuren met een nieuwe voorzitter, maar gebeurde ook afgelopen jaar in het ministerie, het overlegorgaan van de PGA-predikanten, waar de helft van samenstelling wisselde. De saamhorigheid blijft, de samenwerking verandert.

Zo verandert de kerk ook constant. De manier waarop we erover praten, naar welke onderwerpen we kijken, waar de nadruk op wordt gelegd... De kunst is om niet stil te blijven staan, maar om de veranderingen te begeleiden en mensen vast te houden. Dat is de uitdaging van de kerk, en dus van de nieuwe voorzitter.

Gelukkig realiseert Arjan dit terdege. Hij is een beroepswerker, en heeft ook op landelijk niveau gestuurd. Bijvoorbeeld het proces rondom 'lichte kerk', het samenvoegen van classes en vereenvoudigen van de kerkorde. Hij heeft veel complexere zaken behandeld dan die we tot nu toe kennen in Amersfoort. Hij is iemand die met veel liefde moeilijke processen aangaat."

Wat ga je nu doen?

"Ik zal het missen om overal bij te zijn. Maar zoals mijn vrouw Ans zei: nu

heb je eindelijk eens tijd voor de tuin! Maar ik zal ook bezig blijven met onze kleinkinderen en met mijn historische interesses. Ik ben sinds vorig jaar voorzitter van de Stichting Levende Historie, met rolspelers in het Burgerweeshuis en de Mannenzaal. En ik ben nog altijd voorzitter van het jaarboek *FleHITE*. Maar dat is lang zo intensief niet.

Ik ben niet zo bang dat ik mij ga vervelen. Ik ben op dit moment met Ludo Jongen bezig met het tweede deel van het boek *De Moderne Devotie in Amersfoort*. We geven een handschrift uit over sterven en gedenken in het Agnietenconvent. Deze bron biedt heel veel nieuwe informatie. Ik ben verder ook met artikelen bezig, bijvoorbeeld voor het nieuwe PKN-geschiedenisblad *Memorabel*. Als eerste deed ik landelijk onderzoek naar de plaatselijke kerkbladen. Ik blijf vast niet stilzitten."

Gerard Raven schreef eerder een artikel over de geschiedenis van het kerkblad in Amersfoort. Op de volgende pagina's lees je hier meer over.

Door: Gerard Raven, tijdlijn: Eveline Moolenaars

25 jaar Amersfoorts kerkblad

Met een veel langere voorgeschiedenis

Met Drieluik en Vierklank bereiken we een mooie mijlpaal: in 2026 bestaan de Amersfoortse PKN-magazines samen 25 jaar. Maar dit was zeker niet het begin. Er waren allerlei voorlopers. Een terugblik tot ver in de negentiende eeuw.

Predikbeurtenblad 1846 -
Archief Eemland

Al drie eeuwen geleden wilden stadse kerkleden weten wie er die komende zondag zouden voorgaan. Zo'n *predikbeurtenlijst* is al bekend van 1725, uit Groningen. Maar de grote steden volgden meestal pas eind achttiende, begin negentiende eeuw. Amersfoort was aan de late kant, want we hebben pas een voorbeeld uit 1846. Het kan er al eerder geweest zijn; dit was niet iets wat mensen bewaarden. Je zou verwachten dat die predikbeurten ook in de kranten zou staan, maar dat was in Amersfoort niet zo. De drukker van de lijst zal dat ook niet hebben gewaardeerd, want zo verloor hij zijn abonnees. Toch gebeurde dat elders wél, bijvoorbeeld in Utrecht.

Amersfoortse bladen

Rond 1880 kregen gemeenteleden behoefte aan uitgebreider plaatselijk kerkelijk nieuws, naast landelijke kerkbladen. Een kerkbode met meditatie, kerkenraadsverslagen, verenigingsnieuws. Verder ging het niet. In onze ogen was zo'n blad dus vrij saai, maar toen was het al een hele stap. Vooral de pas gevormde Gereformeerde Kerken begonnen er enthousiast mee. Op

Oudejaarsdag 1904 verscheen ook het eerste hervormde blad in Amersfoort. Het kostte 2,5 cent per nummer en f1 per jaar. Om te zorgen dat de eigen leden zich zouden abonneren werden de predikbeurten niet gedeeld met de kranten; die publiceerden alleen over de andere kerken. Wie het kerkblad niet kon betalen wist dus nog steeds niet wie er zou preken.

De gereformeerde kerkbode verscheen voor het eerst in 1917 en de lutherse in 1929. Toen de gereformeerden in 1931 naar een andere drukker gingen en de naam veranderden was er ineens tweemaal de *Amersfoortsche Kerkbode*. Na hervormde protesten werd het *Amersfoortsch Kerkblad*, wat tot 1989 zou blijven.

Hier is geen ruimte om veel te schrijven over de inhoud van de bladen. Eén voorbeeld: het eerste hervormde nummer na de Duitse inval in 1940. De zes predikanten schreven samen: 'De gebeurtenissen van de voorbije dagen hebben ons allen diep geschokt. Wij mogen belijden, dat ook in al deze dingen Gods hand was. Dit brenge

ons tot waarachtige verootmoediging, tot bekeering.' Maar in de kop stond: 'Werpt al uw bekommernis op Hem, want Hij zorgt voor u.' In 1942 moesten alle kerkborden samengaan als classis-bladen. Dat was officieel wegens papierschaarste, maar vooral omdat de Duitsers artikelen wilden voorkomen die kritisch waren over de bezetting.

De Bevrijding bracht niet alleen vreugde: de Amersfoortse gereformeerden verloren door de (door hen uitgestelde) Vrijmaking de helft van de leden. Het regionale blad kon pas in 1964 weer een stadsblad worden. Intussen verscheen vanaf 1946 *Hervormd Amersfoort*, een naam die aansloot bij *Hervormd Nederland*, waar het als los blad ingevoegd kon worden.

Eén blad

Intussen waren vanaf 1951 hervormde wijkbladen verschenen, die later vaak in het centrale blad werden gevoegd. Toen Marja Brak in 1985 hoofdredacteur werd wist zij te bereiken dat er weer één blad kwam. Met foto's en vraaggesprekken werd het veel leesbaarder. Wijkbladen waren niet meer nodig, was de gedachte, maar die kwamen stilzwijgend toch weer terug en bestaan nog steeds als digitale nieuwsbrief.

Marja wilde intussen één blad voor Samen op Weg, de eenwording van hervormde, gereformeerde en lutherse kerken. Na twaalf jaar overleg over frequentie en opzet verscheen zo in 2000 *Drieluik*. Dit was een heel eigentijds blad doordat er nu ook aandacht kwam voor actuele thema's. Ook was het een belangrijke stap op weg naar de Protestantse Gemeente Amersfoort: één blad heeft ook elders vaak al een gevoel van eenheid gegeven. De kerkfusie kostte nog tien jaar, en vond plaats zes jaar na de landelijke eenwording.

Noord erbij

Intussen was er in de jaren tachtig al geregeld overleg met de Hooglandse Samen-op-Weggemeente, die grote plannen had voor kerken in de nieuwbouwwijken. Een fusie zou dat hebben opgelost, maar dat was toen nog ondenkbaar. Hoogland zette juist in op samenwerking met de katholieken. Het eigen blad *Kerkespraak* (1964) werd dan ook in 1995 opgevolgd door het oecumenische *Lopend Vuur*. Helaas haakte de Martinusparochie in 2014 af. Toen de aartsbisschop in 2021 ook de samenwerking in Het Brandpunt opzegde viel veel van het draagvlak weg, al bleven de katholieke leden. Zo vonden de protestanten elkaar weer.

Gerard Raven was tot afgelopen juni voorzitter van de protestantse gemeente Amersfoort en historicus. Drie artikelen van Gerard Raven over de geschiedenis van de kerkbladen staan op www.historisch-amersfoort.nl/jaarboeken onder 2008 (hervormd), 2010 (gereformeerd) en 2012 (luthers).

Er verschenen twee omkeernummers van *Lopend Vuur* en *Drieluik* en in 2023 volgde fusie. Uit een prijsvraag voor de nieuwe naam kwam *Vierklank*. Alle wijken staan nu in één blad, wat de lezers erg waarderen om het gevoel van eenheid en verbondenheid. De samenwerking gaat intussen alweer verder met één kerkelijk bureau en hetzelfde boekhoudstelsel.

Nachtvlinders zoeken

Op 3 juli organiseert A Rocha Amersfoort een nachtvlinderexcursie. Rond 22.30 uur start de zoektocht naar nachtvlinders. Marc Dijksterhuis leert de deelnemers alles over deze fascinerende insecten die 's nachts tot leven komen. Een unieke kans om het nachtleven in de natuur van dichtbij te ervaren en meer te weten te komen over het belang van nachtvlinders in ons ecosysteem. Er is een maximumaantal van vijftien deelnemers.

Opgeven is verplicht: amersfoort@arocha.org.

Veel steun voor de Amersfoortse synagoge

Volgend jaar bestaat de synagoge van Amersfoort precies driehonderd jaar. In Vierklank juni vertelde projectleider van het jubileumjaar Jitschak Elzas over de plannen om daarbij stil te staan (blz. 28). Ook vertelde hij over de inzamelingsactie voor het herstel van het interieur, na de vernielingen in de Tweede Wereldoorlog. Elzas laat weten, namens het bestuur van de Joodse Gemeente Amersfoort: "Veel lezers van Vierklank maken gebruik van de mogelijkheid om ons te steunen. De Joodse Gemeente Amersfoort is hen hiervoor zeer erkentelijk. Het voelt goed om ons gesteund te weten door vrienden die ons een warm hart toedragen." www.nigamersfoort.nl

Lezing Paul Schenderling

Het jubileumjaar van De Inham tien jaar Groene Kerk is de aanleiding om Paul Schenderling uit te nodigen voor een lezing op 9 september. Het thema is: "De urgentie en vreugde van leven van genoeg". Paul past daarbij rode draden uit de Bijbel op een verrassende manier toe op vragen van vandaag. Ook geeft hij vele praktische handvatten om leven van genoeg in je eigen leven en in (kerk)gemeenschappen toe te passen. Hij gaat graag met de aanwezigen in gesprek. Zijn missie: een gelukkiger Nederland dat binnen de draagkracht van mens en aarde leeft.

Paul Schenderling is econoom, schrijver en veelgevraagd spreker. Hij is medeoprichter en bestuurder van Postgroei Nederland (www.postgroei.nl). Zijn nieuwe verhaal voor Nederland is ambitieus, wetenschappelijk gefundeerd, waardengedreven, sociaal en realistisch.

Woensdag 9 september, aanvang 20.00 uur, in De Inham, Hamseweg 40. Inloop vanaf 19.30 uur. Toegang gratis.

Hagenpreek op Coelhorst

Jaarlijks organiseert A Rocha Amersfoort een Hagenpreek in de boomgaard van Landgoed Coelhorst. Dit jaar staat de dienst in het teken van het jaarthema van A Rocha Nederland: "Verenpracht". Tijdens deze viering zijn er meerdere workshops en houdt Judith Gerkema een overdenking rondom het jaarthema. Zondag 30 augustus 15.30 -17.00 uur, boomgaard van Landgoed Coelhorst.

Ontmoetingsavond Kerk en radicaal rechts gedachtengoed: 8 juli

De pastores van de Protestantse Gemeente Hoogland Amersfoort-Noord organiseren een gespreksavond over kerk en radicaal rechts gedachtengoed. De laatste jaren zien we een toename van dit gedachtengoed, gepaard met ondermijning van de democratische waarden en de rechtsstaat. Ook is er in toenemende mate sprake van racisme en uitsluiting van minderheden en zwakkeren in de samenleving.

Welke rol moet de kerk in dit debat innemen? Moet het in de kerk wel over politiek gaan? Mag deze mening dan niet gehoord worden in de kerk? Iedereen hoort er toch bij als je inclusief wilt zijn? Zijn we een linkse kerk geworden? Als de kerken niet spreken, dan dekken ze onrecht toch toe?

Ds. Coen Wessel, secretaris van de Raad van Kerken in Nederland leidt de avond in. Hij is mede-auteur van het rapport 'De weg van discipelschap': www.raadvankerken.nl. Arie Kok leidt vervolgens een gesprek tussen de voorgangers van De Veenkerk, Het Brandpunt en De Inham. Er is volop ruimte voor ontmoeting en gedachtenwisseling.

Van harte welkom,
woensdag 8 juli
19.30 uur in De Inham.

Cartoon Johan

De laatste preek voor de zomervakantie zorgde nog voor enige verwarring...

Panelgesprek over polarisatie in kerk en samenleving: 22 augustus

De Raad van Kerken in Nederland organiseert een panelgesprek in Utrecht over polarisatie in kerk en samenleving. Op de werkvloer, op het dorpsplein en in de kerk lopen de spanningen flink op over de oorlog in Israël en Gaza of over de opvang van vluchtelingen. Posities verhardden zich. Hoe ga je als kerk om met de polarisatie rond deze onderwerpen? Hoe zorg je ervoor dat je zelf niet bijdraagt aan de polarisatie in de samenleving terwijl je ook blijft staan voor je christelijke uitgangspunten?

Govert Buijs, hoogleraar politieke filosofie aan de Vrije Universiteit, geeft een kort statement. Daarna zullen Eunice Anita-Offerman (Samen Kerk in Nederland, SKIN), dr. Kees van Ekris (scriba Protestantse Kerk in Nederland) en prof.dr. Theo de Wit (Tilburg School of Catholic Theology) reageren. Het gesprek staat onder leiding van Geert van Dartel, voorzitter van de Raad van Kerken in Nederland.

Zaterdag 22 augustus 14.30 - 16.00 uur, auditorium van het Catharijneconvent, Lange Nieuwstraat 38 in Utrecht. De toegang is gratis.

Afscheid Gerard Raven

19 juni nam Gerard Raven afscheid als voorzitter van de Algemene Kerkenraad van de PGA. Lid van het moderamen Windeld van den Brink sprak mooie woorden, de cantorij van de Hoeksteen zong een aantal goed gekozen liederen en ds. Lydia Kansen overhandigde een passend cadeau: een glas-inloodraam van de Joriskerk gemaakt door Meja. Het koor van de Joriskerk zat vol met belangstellenden die naderhand samen een toast uitbrachten op de oud-voorzitter van de PGA. Dr. Arjan Plaisier nam het stokje van hem over, vanaf deze plek wensen wij hem veel zegen.

Concert: de jonge Bach

Muziek op de Berg organiseert het jaarlijkse zomeravondconcert ter gelegenheid van de sterfdag van Johan Sebastiaan Bach (28 juli 1750). Er worden nog steeds werken herontdekt en aan Bach toegeschreven.

Dit jaar daarom aandacht voor de jonge Bach, met o.a. twee 'verloren' vroege werken. Dinsdagavond 28 juli, 20.00 uur Bach op de Berg.

Tickets via www.muziekopdeberg.nl.

Boekenmarkt Kattenbroek

Op 4 juli a.s. wordt de derde boekenmarkt van dit jaar georganiseerd door Inloophuis De Ontmoeting, De Bekroning 2 in Kattenbroek. Er staan dan weer duizenden mooie tweedehandsboeken te wachten op een nieuwe eigenaar.

Omdat de vakantie dan dichtbij komt, is de vijfde roman gratis! Voor de gelegenheid proberen we alle romans op de tafels te hebben. Veel mooie boeken voor mooie prijzen! De opbrengst komt zoals altijd ten goede aan de activiteiten van het inloophuis.

Zomerserie 2026 op woensdagavond

Bram Brandemann
1 juli - Bach

Maarten Wilmink
22 juli

Maurits Bunt
15 juli

Rien Donkersloot
8 juli, 29 juli - Bach
2 september

Peter Eilander
5 augustus

Wibren Jonkers
12 augustus

Laurens de Man
19 augustus

Sander van den Houten
26 augustus - verzoek

Meer informatie?

www.orgelconcertenjoriskerk.nl

ORGEL
CONCERTEN

Sint-Joriskerk
Amersfoort
Aanvang 20.00 uur
Toegang 10 euro
tot 18 jaar gratis
Koffie en thee
vooraf en na afloop

orgel
commissie
sint-joriskerk
amersfoort

Bovendien speelt Rien Donkersloot de twee laatste concerten van de Buxtehude-integrale, op de middagen van zaterdag 4 juli en 8 augustus. Dit zijn het achtste en negende deel van dit ambitieuze project. Aanvang 15.30 uur. Toegang vrij met collecte en QR-code.

Projectkoor Brandpunt zingt Missa Criolla en Mesa A Buenos Aires

Projectkoor Brandpunt is op zoek naar koorzangers en -zangeressen voor een nieuw project onder leiding van Marijke van Leerzem. Op vrijdag 20 november 2026 staat het concert in de Martinuskerk in Hoogland gepland, een vrolijk feest met prachtige Argentijnse muziek, dat bestaat uit de Missa Criolla van Ariel Ramirez en de Mesa A Buenos Aires van Martin Palmieri. Het koor wordt bij het concert begeleid door de muziekgroep Los Criollos en het Promenade-orkest. Iedereen kan meedoen, er zijn geen audities. Het Projectkoor verzorgt al jaren mooie programma's met grote koorwerken in Amersfoort. Informatie en inschrijven: www.projectkoorbrandpunt.nl.

Door: Mariëtte Christophe

Ai, die AI!

Zoals de industriële revolutie voor een enorme maatschappelijke omwenteling in het leven van mensen betekende, zo is de komst van Artificial Intelligence, afgekort AI, ook een revolutie in de hedendaagse tijd.

Eind negentiende eeuw schreef Paus Leo XIII een herderlijke brief, om aandacht te vragen voor de erbarmelijke manier waarop arbeiders en kinderen werden uitgebuit. Zijn naamgenoot, de huidige Paus Leo XIV, ziet de komst van AI ook als een gevaar voor menselijke waardigheid. In zijn encycliek *Magnifica Humanitas* van 25 mei 2026 vraagt de kerkleider die 1,4 miljard mensen kan bereiken zich af: 'Welke richting moeten we als menselijke gemeenschap inslaan? Iedere generatie heeft de verantwoordelijkheid om een rechtvaardige en menselijke samenleving te bouwen. Maar tegelijkertijd loopt iedere generatie het risico juist meer ongelijkheid en onmenselijkheid te veroorzaken.'

De paus spreekt over waarheid als een gemeenschappelijk goed, over de waardigheid van de arbeid en over het belang van vrijheid in een digitale samenleving. Digitale platforms en AI hebben grote invloed op publieke en politieke communicatie. De zoektocht naar waarheid is volgens de paus van groot belang voor een gezonde democratie. We moeten niet denken dat de problemen te groot zijn, en wij te klein, en dat onze keuzes geen verschil kunnen maken. 'We hebben allemaal ons eigen leef- en werkterrein en juist daar moeten we kiezen of we de mentaliteit van geweld willen aanwakkeren, al is het maar door onverschilligheid, cynisme, leugens of haat; of dat we de mentaliteit van vrede willen bevorderen met waarheid, gematigdheid, verbondenheid en zorgzaamheid.'

Technologie zoals AI, robotica en digitalisering kunnen veel goeds brengen, zoals een betere gezondheidszorg, onderwijs en bescherming van de aarde, maar het kan ook leiden tot verdeeldheid, uitsluiting en nieuwe vormen van onrecht. Moderne slavernij, als we denken aan de mensen in de lithiummijnen. Technologie is nooit neutraal. Zij weer- spiegelt de waarden van degenen die haar ontwikkelen en gebruiken.'

Wereldwijd rukt AI op en voor de jonge generaties wordt het de nieuwe waarheid. Jurist en auteur Roxane van Iperen (1976) zegt in haar essay *Ik zie wat ik geloof*: 'Waren wij nog passieve toeschouwers, onze kinderen zijn actieve databronnen; het algoritme kent hun verlangens nog eerder dan zichzelf. Het ingenieuze van deze moderne uitbuiting is dat niemand zich uitgebuit voelt: de slaaf voelt zich meester. De *digital natives* zien zichzelf vrijer dan ooit. Ze beheren hun eigen tijd, kiezen hun eigen nieuws, creëren hun eigen identiteit - denken ze. Maar in werkelijkheid zitten ze net zo vast als de mijnwerkers van weleer. De landlords zijn vervangen door de cloudlords.'

Ik raad u aan ze te lezen, de encycliek van Paus Leo XIV en het essay van Roxane van Iperen. Om de grote lijn in wat er om ons heen gebeurt te ontdekken en om te beseffen dat we onze menselijkheid en medemenselijkheid weer moeten hernemen. Of met de woorden van paus Leo in zijn encycliek: 'Laten we nooit ophouden te bidden voor vrede en ons blijven inzetten om die vrede te verwezenlijken in onze onderlinge relaties en in de samenleving.'

Of je nu in Amersfoort woont of in Australië, wereldwijd worden wij geroepen om die verantwoordelijkheid te nemen en ons niet door technologie en superrijken zoals Musk, Bezos en Thiel te laten knechten.

Magnifica Humanitas - Paus Leo XVI. Nederlandse samenvatting De schitterende mensheid op www.aartsbisdom.nl.

Ik zie wat ik geloof - Roxane van Iperen. Essay geschreven in opdracht van Stichting Maand van de Filosofie.

Door: Marianne Vonkeman

Wereldwijd

Wat doe jij hier? De hele groep keek me stomverbaasd aan. We zaten onder de paars bloeiende Jacarandaboom op een kleine heuveltop in Kopan, Nepal. Een predikant die haar studieverlof gebruikt om een cursus in een boeddhistisch klooster te doen, dat hadden ze niet verwacht. Het leverde boeiende gesprekken op, want veel van deze jongelui hadden een christelijke achtergrond. Toch misten ze de aansluiting daarop en waren op zoek naar nieuwe inspiratie. Inspiratie uit een nieuwe bron.

Voor mij is het eenvoudig. Ik ben ooit tot het inzicht gekomen dat de Geest van God werkelijk is uitgestort op alles wat leeft. Lang geleden besloot ik dat ik daarvan dan ook niets wilde missen. God werkt overal en altijd en ik wil het kunnen opmerken, ervoor danken en eraan meewerken. Dat betekent dat er geen gebieden zijn die ik bij voorbaat kan uitsluiten. Als God werkzaam is in het boeddhisme, dan wil ik zo leren luisteren dat ik dat kan herkennen. Als Gods geest ook onrecht, lijden en dood kan omvatten, wie ben ik om dat dan zoveel mogelijk buiten de deur te houden, ook als het aanklopt?

Niet dat het makkelijk is. Maar daar vraag ik niet om. Verschillen doen soms pijn, mijn eigen waardesysteem wordt voortdurend bevraagd, mijn geloof raakt steeds weer los van de overtuigingen waarin ik het opsluit. Geloven blijkt een verbindingskracht die altijd groter is dan ik zelf voor mogelijk houd. Pijn en onrecht zijn nooit makkelijk om mee te dealen, om daarin keuzes te maken, om te weten: wanneer verzet ik mij, wanneer moet ik verdragen?

Dat betekent niet dat ik mijn eigenheid hoeft in te leveren en een soort windvaantje word, met alle winden meewaaiend. Ik houd van rituelen maar in veel kerken zijn die niet meer te vinden. Kan ik dan toch bespeuren en eren wat er wel gebeurt? Het kerkelijk jaar is voor mij één grote spirituele weg geworden, maar weinig gemeentes beleven dat als zodanig. Ik mag kiezen voor een kerk die dat wel doet. Voor mij is Christus het hart van mijn hart en het hart van de wereld, in zijn gekruisigde gestalte en in zijn opstanding. Maar ik heb zelden zo'n ontroerend avondmaal gevierd als toen een Hindoe-vriend met mij het heilig voedsel deelde.

Elk jaar vieren we Pinksteren. Maar wie neemt nu werkelijk serieus dat Gods Geest over ons allen is uitgestort, zonder grenzen, zonder beperkingen, zo vrijgevig als alleen God dat kan zijn? Zouden we dat niet wat meer mogen ontdekken, vieren, en volgen? ●

	5 juli 2026	12 juli 2026	19 juli 2026	26 juli 2026	2 augustus 2026	9 augustus 2026
Stadsdominee Amersfoortse Zwaan		Vrijdag 10 juli 17.00 uur Viering Pride Marleen Kool				
Adventkerk	10.00 uur Ds. B. de Leede afscheid A. Looijen 18.30 uur Ds. H. Overeem (Nijkerk)	10.00 uur Ds. W. Dekker (Oosterwolde) Bevestigingsdienst Dr. Willem Maarten Dekker 14.30 uur Dr. Willem Maarten Dekker Intrededienst	10.00 uur Ds. G.M. van Meijeren (Zeist) 18.30 uur Dr. F.G. Immink (Woudenberg)	10.00 uur Mevr.ds. E. Bouman (Burgarije) 18.30 uur Ds. J. van Schaik (Zeist) Leerdienst 7	10.00 uur T. de Reus ('-Heerenberg/ Zeddam) 18.30 uur Dr. J. van Eck (Lexmond)	10.00 uur Voorganger nog onbekend 18.30 uur Voorganger nog onbekend
Bergkerk	10.00 uur Schrift en Gebed Ds. A. Fox (Amsterdam)	10.00 uur Schrift en Tafel Ds. H. Rijken (Utrecht)	10.00 uur Schrift en Gebed Ds. R. Rosmolen (Amersfoort)	10.00 uur Schrift en Tafel Ds. G. Morsink (Odijk)	10.00 uur Schrift en Gebed Ds. J. Bloemendal (Zeist)	10.00 uur Schrift en Tafel Ds. E. van der Wal (Zeist)
Het Brandpunt	10.00 uur Pastor Josephine van Pampus	10.00 uur Ds. Berthe van Soest	10.00 uur Ds. Stella Muns	10.00 uur Anders Vieren Gezamenlijk met De Inham en de Veenkerk	Gezamenlijk met De Inham en de Veenkerk in De Inham	10.00 uur Anders Vieren Gezamenlijk met De Inham en de Veenkerk
De Bron	10.00 uur Ds. L. Schoonderbeek	10.00 uur Ds. Rein van der Zwan Afscheid kindernevendienst	10.00 uur Ds. Rein van der Zwan Avondmaal Gezamenlijk met De Hoeksteen	Gezamenlijke dienst in De Hoeksteen	10.00 uur Gezamenlijk met De Hoeksteen	Gezamenlijke diens De Hoeksteen
De Brug	10.00 uur Dr. K. Bom Heilig Avondmaal	10.00 uur Ds. Jaap van der Windt	10.00 uur Dr. A.J. Plaisier	10.00 uur Ds. P. Schormans	10.00 uur Lekendienst	10.00 uur Ds. J. Végh
Emmaüskerk	10.00 uur N. van Berkum	10.00 uur Ds. W. Verschoor	Gezamenlijke dienst in de Fonteinkerk	10.00 uur Ds. O. Reitsma	Gezamenlijke dienst in de Fonteinkerk	10.00 uur Ds. N. Walet
Fonteinkerk	10.00 uur Ds. Anna Walsma	10.00 uur Ds. Anna Walsma	10.00 uur Ds. O. Reitsma	Gezamenlijke dienst in de Emmaüskerk	10.00 uur Ds. Jos van Oord	Gezamenlijke diens de Emmaüskerk
De Hoeksteen	10.00 uur Ds. Lydia Kansen	10.00 uur Ds. Nel Walet	Gezamenlijke dienst in De Bron	10.00 uur Gezamenlijk met De Bron	Gezamenlijke dienst in De Bron	10.00 uur Gezamenlijk met De Bron
De Inham	10.00 uur Ds. R. Rosmolen	10.00 uur Ds. G. Meijer	10.00 uur Ds. Martin Snaterse Tafelviering	Gezamenlijke viering in Het Brandpunt	10.00 uur Ds. Martin Snaterse Gezamenlijk met Het Brandpunt en de Veenkerk	Gezamenlijke viering in Het Brandpunt
Johanneskerk	10.00 uur Ds. M. de Jong	10.00 uur Ds. Hannah Westerink	10.00 uur Ds. Hannah Westerink	10.00 uur Ds. A. van Baarsen	10.00 uur N. ter Brake	10.00 uur Ds. H. Dikker Hupke
Nieuwe Kerk	10.00 uur Ds. Gerard Kansen Overstapdienst	10.00 uur Ds. E. Kolkert	10.00 uur Ds. T. Woltinge	10.00 uur Ds. A. Brinkman	10.00 uur B. van Os	10.00 uur Ds. Bakker
St. Joriskerk	9.30 uur Ds. Martin van Dam 18.00 uur Dr. W.J. Dekker (Wageningen)	9.30 uur Ds. Martin van Dam 18.00 uur Ds. J.H. Visser (Amsterdam)	9.30 uur Ds. Martin van Dam 18.00 uur Ds. J. Westland (Putten)	9.30 uur Prop. H.J. Moeliker (Gouda) 18.00 uur Ds. J. van der Meiden (Rijssen)	9.30 uur Ds. C.C. de Vreugd (Nijkerkerveen) 18.00 uur Ds. E.J. Prins (Ermelo)	9.30 uur Dr. A.J. Plaisier (Amersfoort) 18.00 uur Dr. H.de Leede (Amersfoort)
Veenkerk	10.00 uur D. Baars	10.00 uur Ds. Rolinka Klein Kranenburg	10.00 uur Ds. Rolinka Klein Kranenburg Uitzwaai-viering	Viering in Het Brandpunt	Viering in De Inham	Viering in Het Brandpunt
Nijenstede	10.00 uur Mevr. A. Marting	10.00 uur Frank Werkman	10.00 uur Neeltje de Vreugd- Bremmer	10.00 uur Wubbo Scholte	10.00 uur Dhr. C. Way	10.00 uur Frank Werkman

COLOFON

Vierklank is het kerkmagazine van de Protestantse Gemeente Hoogland – Amersfoort Noord (PGHAN) en de Protestantse Gemeente Amersfoort (PGA).

Redactie

Annemarie Stoffer-Brink (hoofd- en eindredacteur), Mariëtte Christophe, Henk Dikker Hupkes, Riemke Leusink, Eveline Moolenaars, Peter Siebe en Tineke van der Zwaag.

Contact

vierklank@pkn-amersfoort.nl
www.pkn-amersfoort.nl/vierklank

Kerkelijk Bureau PGA en PGHAN

Groenmarkt 19, 3811 CP Amersfoort
(033) 461 04 41, voor PGA: info@pkn-amersfoort.nl
Voor PGHAN: kerkelijkbureau@pkn-amersfoortnoord.nl
Open: dinsdag en woensdag 09.00 - 12.00 uur
Scriba PGA: Ineke van Oosten, scriba@pkn-amersfoort.nl
Scriba PGHAN: Ria van Voorst, secretariscvkv@pkn-amersfoortnoord.nl

Het Kerkelijk Bureau is met zomerreces van vrijdag 24 juli t/m maandag 24 augustus.

Communicatieadviseur PGA

Roëlle de Bruin-Boonstra
communicatie@pkn-amersfoort.nl

Diaconaal opbouwwerker

Jennie Harmelink
Groenmarkt 18, 3811 CP Amersfoort
Bereikbaar van maandag t/m donderdag op
Tel: (06) 40 30 73 82
jennieharmelink@pkn-amersfoort.nl /
jennieharmelink@pghan.nl

Vertrouwenspersonen

Ineke Ruiter: (033) 433 04 74
Wiena Bakker: (06) 18 99 82 85
Peter Gooijer: (06) 51 66 67 11

Wijzigingen

Adreswijzigingen graag doorgeven via vierklank@pkn-amersfoort.nl. Hier kunt u zich ook aanmelden voor de digitale editie van Vierklank.

Vierklank

Vierklank kan niet bestaan zonder uw steun. Uw gift is van harte welkom.

Rekeningnummer
NL20 INGB 0003 4205 59 t.n.v.
Protestants Kerkblad Vierklank.

Vormgeving & opmaak

Ivar van Loen, www.ivarontwerpt.nl

Druk

Drukkerij Torendruk, Nijkerk

Verdere gegevens vindt u op de wijkpagina's of op
www.pkn-amersfoort.nl en lopendvuur.net.
Vierklank is gedrukt op FSC-papier.

	16 augustus 2026	23 augustus 2026	30 augustus 2026	6 september 2026
	10.00 uur Dr. Willem Maarten Dekker 18.30 uur Ds. A.F. de Fijter (Huizen)	10.00 uur M. van Dam (Leusden) 18.30 uur Dr. Willem Maarten Dekker Leerdienst 8	10.00 uur Dr. D. Schinkelshoek 18.30 uur Dr. Willem Maarten Dekker	10.00 uur Dr. Willem Maarten Dekker 18.30 uur A. Looijen Psalmenvesper
	10.00 uur Schrift en Gebed Ds. N de Jong-Dorland (Utrecht)	10.00 uur Schrift en Gebed Ds. J. Bloemendal (Zeist)	10.00 uur Schrift en Tafel Ds. Rosmolen (Amersfoort)	9.00 uur Schrift en Tafel 10.30 uur Schrift en Gebed Startzondag Ds. R. Lanooy (Den Haag)
	Gezamenlijk met De Inham en de Veenkerk in De Inham	10.00 uur Pastor Josephine van Pampus	10.00 uur Pw. Gérard Martens	10.00 uur Ds. Berthe van Soest Scheppingszondag
t in	10.00 uur Ds. Lydia Kansen Gezamenlijk met De Hoeksteen	Gezamenlijke dienst in De Hoeksteen	10.00 uur Ds. Rein van der Zwan	10.00 uur Ds. I. Smedema
	10.00 uur Ds. Jaap van der Windt	10.00 uur Ds. Jaap van der Windt	10.00 uur Dr. A.J. Plaisier Veertigjarig ambtsjubileum	10.00 uur Drs. L. Dekker
	Gezamenlijke dienst in de Fonteinkerkerk	10.00 uur Ds. A. Baarslag	10.00 uur Ds. E. Idema	10.00 uur Ds. W. Verschoor
t in	10.00 uur Ds. Rein van der Zwan	Gezamenlijke dienst in de Emmaüskerk	10.00 uur Dr. E. Renkema	10.00 uur Ds. Anna Walsma
	Gezamenlijke dienst in De Bron	10.00 uur Gezamenlijk met De Bron	10.00 uur Ds. Lydia Kansen Aan- en aftreden ambtsdragers	10.00 uur Ds. Lydia Kansen Startzondag
g	10.00 uur Gemeenteleden Gezamenlijk met Het Brandpunt en de Veenkerk	10.00 uur Ds. Martin Snaterse	10.00 uur Ds. L. Terlouw	10.00 uur Ds. Martin Snaterse Tafelviering
es	10.00 uur H. Dane	10.00 uur Ds. Hannah Westerink	10.00 uur J.R. Nienhuis	10.00 uur Ds. J. van Aller
	10.00 uur Ds. Gerard Kansen	10.00 uur Ds. Gerard Kansen	10.00 uur Ds. Gerard Kansen	10.00 uur Ds. M. van der Giessen
	9.30 uur Ds. Martin van Dam 18.00 uur Ds. C.G.S. Visser ('s-Graveland)	9.30 uur Prof.dr. G. van den Brink (Woerden) 18.00 uur Ds. Martin van Dam	9.30 uur Ds. Martin van Dam 18.00 uur Ds. Martin van Dam	9.30 uur Ds. Martin van Dam 18.00 uur Ds. H.B. van der Knijff (Wilsum)
	Viering in De Inham	10.00 uur Ds. Rolinka Klein Kranenburg	10.00 uur Ds. R. Lafeber	10.00 uur Ds. C. vd Berg
	10.00 uur Ds. Peter Hommes	10.00 uur Frank Werkman	10.00 uur Job Burggraaf	10.00 uur Ds. R.G. van der Zwan

Dominus vobiscum¹

Antifonen dwalen aarzelend
rond het altaar;
door de blankglazen raampjes
zoekt stoffig licht
zich een weg naar binnen,
duwt in de gewelven
tien dommelende eeuwen
opzij
en strijkt voorzichtig neer
op het lange haar
van een meisje,
net begonnen aan
een prelude van Bach
(en het kabinetorgel doet mee).

Elf jaar, zal ze zijn, twaalf misschien,
als de eeuwen ontwaken
en beginnen te wiegen
op haar spel, dat stralend jong
de pilaren omrankt,
de gewelven inklimt
en door de open deuren
op zoek gaat
naar wie luisteren wil.
En dat alles onder het
goedkeurend oog
van de heilige Martinus,
in Chapaize
en ik haar enige
publiek ben.

Et cum spiritu tuo²

Joop

1 De Heer zij met u

2 En met uw geest

Vierklank

